Nagy Péter Tibor

A 2026-os választások –
egy gondolatmenet

Budapest, WJLF, 2026

Nagy Péter Tibor

A 2026-os választások –
egy gondolatmenet

Budapest, WJLF, 2026

A kötet megtalálható:

https://archive.org/download/Conferences_SHS_2020s/Nagy_Peter_Tibor_A_2026_os_valasztasok_Egy_gondolatmenet.pdf

A kötet megtalálható a Magyar Elektronikus Könyvtárban

ISBN 978-615-5048-80-7

Felelős kiadó: Iványi Gábor

© Nagy Péter Tibor

contact: nagypetertibor@gmail.com

Tartalom

Előszó helyett 7

2024.12.31 – BUÉK, 1995 8

2025.03.16 Facebook post 10

2025.03.19. Hogy ne legyen 11

2025.05.10. A háború elérhet hozzánk is 13

2025.06.20. Most nem az a cél, hogy jobb legyen 15

2025.06.29. Ad Pride 18

2025.08.03. Helsinki aktualitása 21

2025.09.25. Gorbacsov negyven, avagy a globális tét az ukrán-orosz fronton 30

2025.10.11. Megvédeni Európát 37

2025.11.01 Szimbolikus érzéketlenség 40

2025.11.16. Szlávok háborúja? 43

2025.11.24. A magyar-svéd reláció esete 46

2025.12.18. A baloldali politikusok, a szavazóik és a Tisza 51

2025.12.19. Az elnök és a pedofília leplező bűnszervezet 54

2025.12.31. BUÉK-2026 56

2026.01.11. Helyes diagnózis – eltérő gyógymód 57

2026.01.17. Hann Endre és a Demokratikus Koalíció.....61

2026.01.31. Az ötödik áldozat 63

2026.02.10. A 2026. áprilisi kockázat 67

2026.02.11. A tartózkodók felelőssége 71

2026.02.28. A mi közös hazánk.....76

2026.03.01. Miért *párt*érdeke a DK-nak és a MKKP-nak a nem indulás?.....79

2026.03.12. Tapasztalati dilemma korábbi FIDESZ szavazóknak.....82

2026.03.15 Március 15-e Magyarország európaiságának ünnepe. 84

2026.03.20. Bethlen Gábor és Orbán Viktor 88

Előszó helyett

A kötet egy olyan társadalomtudós írásait tartalmazza, aki egész életében meggyőződéses szociálliberális volt. Amíg tehette és amikor tehette a két évtizeden át létező magyar liberális pártra, a Szabad Demokraták Szövetségére szavazott, meggyőződéses híve volt az Magyar Szocialista Párt -Szabad Demokraták Szövetsége együttműködésnek, majd a Demokratikus Koalíciónak. Ellenezte az Magyar Demokrata Fórum-Szabad Demokraták Szövetsége paktumot. Legfontosabb közéleti céljaként az 1970-es évek vége óta a magyar történelmi nacionalizmus uralmi igényeinek korlátozását, az 1990-es évek közepe óta az Orbán Viktor nevével jellemezhető antidemokratikus és antiliberális törekvések elleni kűzdelmet határozta meg. Baráti körét, magánéletét is úgy alakította, hogy szinte kizárólag szociálliberálisokkal érintkezzen, munkahelyválasztásában 2010 után meghatározó szempont volt, hogy kívül legyen a Nemzeti Együttműködés Rendszerén. Meggyőződéses atlantista és EU-föderalista.

Az alábbi gondolati ív azt dokumentálja, hogy 2024 decemberi újévi köszöntőjében eljutott odáig, hogy a legfontosabb, hogy 2025-ben felkészül egy új erő. 2025 március 16-án pedig szükségét látta, hogy a facebook oldalára kiposztolja a Tisztelet és Szabadság Párt, a TISZA kampányfilmjének legerősebb képét: a Lánchíd feltápászkodó oroszlánját. A további szövegek kétfélék: részben különféle választói csoportok szemszögéből vizsgálják végig, kinek miért logikus választás ehhez a különös gyűjtőpárthoz megérkezni, részben különféle – látszólag nem a választás közvetlen tétjét képező - jelentős nemzetközi összefüggéseket vizsgálnak. Az utóbbiakra mégsem lehet azt mondani a Web2 szlengjében, hogy „off-topic” . A választások igazi tétje ugyanis, hogy Magyarország a nyugati civilizáció része marad-e.

Budapest, 2026.04.10.

2024.12.31 – BUÉK, 1995

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid021es7C5TbeX1zGrT6nrzrzNMaF9iXW2SnHbgCGpT37gXj4j515C9gLopdhfLTSh3bl&id=100012528191255

Van itten a nagy sírás-rívás , hogy a facebook, meg a tic-toc, meg általában a web2, ki mindenki töröl meg manipulál, meg izé. Sírás rívás, hogy megint elvettek egy lapot, megszálltak egy tanszéket, kirugtak egy kollégát, akire számíthattál, vagy téged magadat, a véleményedért.

…

Múltkorjában – mondjuk a 13. században - a magunkfajták elmondták 10 embernek amit gondoltak a világ dolgairól, azzal az intencióval, hogy adják tovább. A tízből hármat agyoncsaptak, hárman gyáván hallgattak, ketten igéretükhöz híven továbbmondták, ketten pedig – saját kommentjeikkel formálva és átformálva adták tovább… később ebből lett az európai eszmetörténet.

Kicsit később már elszánt nyomdászok nyomtattak ki röpiratokat, azután meg újságok, könyvecskék, enciklopédiák jelentek meg stb. Lett vallási és világnézeti sokszínűség, lett felvilágosodás.

A másik oldal emberei – részben szintén szenvedélyesen, részben ügybuzgó hivatalnokként – továbbra is elkobozták, megsemmisítették az irományokat, megfélemlítették, kiprédikálták, száműzték, bebörtönözték, meg-megölték a szerzőket. Még a huszadik században is égettek könyveket – az egykori könyvégők mai elvbarátai darálnak és fóliáznak, Magyarországon egyelőre a műveket - de a példamutató Oroszországban már a szerzők is kiesnek az ablakon, Kínából meg meg se halljuk mi történik velük…

A lényeg azonban, hogy (az ókort nem számítva, amikorról a kereszténység és az iszlám aktivitásának köszönhetően az írásos szellemi produkció 99%-a elpusztult,) a dolgok nagy többsége azért itt ott amott fennmaradt, 100-200-500 év után újra kiadható volt.

Csak annyit szeretnék mondani: éppolyan természetesnek kell tekintened ma írásaid, mondásaid megsemmisítésére, meghamisítására irányuló törekvést, ahogyan a magunkfajták tették ezt évszázadokon át.

Védekezni ez ellen nem sírás rívással kell, hanem - ahogy az elmúlt évszázadokban mindig - kétféle módon

a.) harccal – lehető leghatározottabb, és folyamatos, fegyverszünet nélküli harccal – azok ellen, akik a Te vagy bárki más, bárhol a világon írásának és gondolatainak korlátozására törnek. Tudd, hogy ők mindig azt hazudják „béke van", vagy ők „békét akarnak". De egyetlen napnyi fegyverszünetet is arra használnak, hogy közelebb jussanak a céljukhoz, hogy a magunkfajtákat elnyomják és elhallgattassák.

b.) saját gondolataidnak – ahogy a magunkfajták teszik, mindig kisebbségből – minél több helyen való elhelyezésével – helyzeted e tekintetben jobb mint száz évvel előttünk járóké - tedd fel a facebook-ra, a youtube-ra, az archive-orgra, az academia-edura , a research gate re stb. Ha fanyalogsz és válogatsz – az ő esélyeiket növeled, hogy megsemmisítsék vagy meghamisítsák a gondolataidat. De: sok fórumot elfoglalhatnak, mindet sosem foglalhatják el.

2025-ben se fogunk győzni. Erőnkből annyi telik, hogy elmondjuk és örökül hagyjuk gondolatainkat, tapasztalatainkat 2026-ra. Vagy 2126-ra, a magunkfajtáknak.

2025.03.16 Facebook post

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid02F39KXQDyCp3F2jcjFSdXBfcrbtESL651J1RGqh9mXZe9eECKqpUc4V2VuStz7SACl&id=100012528191255

2025.03.19. Hogy ne legyen

Vannak dolgok, amikben a szeretet, az egyetértés, a rokonszenv irányít. Ezekhez így választok partnert. Szerelmem az aki, barátaim azok akik, munka-és hivatás közösségem az, ami. "Jobbat" helyettük nem akarok. Velük beszélgetek, velük megyek színházba, s velük együtt élem majd meg a Pride örömét is.

Egy ideig volt egy ország, ahol - időnként és valamennyire - az és úgy történt ahogy nekem elfogadható volt. Itt már akartam jobbat, keresgéltem a szervezetek, pártok között. Nem mondanám, hogy a siker maradéktalan volt, de sosem volt kétség, hova adom a voksomat, se az első, se a második fordulókban - s máig nem bánom egyetlen döntésemet sem.

Van azután most egy ország, ahol immár csak az a fontos nekem, MI NE LEGYEN, KI NE LEGYEN, HOGY NE LEGYEN. Életérzés, ami a magamfajtáknak 1940-es évek első felében volt utoljára. Tán némely tanítványomat, ifjú ismerősömet, barátaim gyerekeit és unokáit meglepi: még nem éltem akkor. De az érzés valahogy mégis ismerős, nem genetikus emlékezet ez, inkább kognitív vagy kulturális. Szóval, akiknek akkor tájt sikerült megoldani, hogy MI NE LEGYEN, KI NE LEGYEN, HOGY NE LEGYEN - zömmel nem olyanok voltak, akikkel szívesen beszélgettem volna a könyvtár sarkában. Egyszerü farmerek voltak, meg gőgös tábornokok, republikánusok, konzervatívok, sztálinisták, igencsak sokféle ember. De azt akarták, hogy MI NE LEGYEN, KI NE LEGYEN, HOGY NE LEGYEN.

A dolgok sokféleképpen lehetnek majd, a "negyvenes évek második felében." Akkor majd megkeresem azt a pártot és szervezetet, mely nagyjából arrafelé viszi a dolgokat, amerre nekem tetszenek . De most az a fontos, kinek van legalább egy kis esélye eltörölni azt amit és azt akit, akivel együtt létezésre már szűk nekem ez az ország, sőt a kontinens is.

Ezt a szokatlanul privát megjegyzést azért teszem, mert többen kérdezték privátban hogy értendő egyetlen szó nélküli posztom: a feltápászkodó oroszlán.

" félnek hogyha nem ők uralkodnak,

akkor minden kiderül...Mi erre katonák

azt szoktuk mondani: ne félj! Rettegj !

Ruszin Szendi Romolusz 2025 március 15 -i beszédéből

2025.05.10. A háború elérhet hozzánk is

Izland nem nagyon jelentős ország. És politikai élete sem nagyon differenciált. Meg a hadserege sem nagyon nagy. (Most éppen nulla fő). Fő szabályként az ország szerényen félreesett, vad ellenséges hordák leginkább azért nem foglalták el, mert az országból kipréselhető haszon nem érte meg nemhogy egy megszálló hadsereg költségeit, de gondolom azt a postaköltséget sem, amit egy ország megszállása európai hatalmak között óhatatlanul előidéz.

Történt pedig, hogy a világháborús brit kabinet felmérte, hogy komoly baj lehet abból, hogyha a németek elfoglalják Izlandot, mert például az USA és Észak Skócia közötti hajóforgalomhoz, Izland éppúgy kellett, mint Észak-Amerika és Észak-Európa, ill az USA és az északi tengeri szovjet kikötők közötti kapcsolathoz, mely a világháború megnyeréséhez elkerülhetetlenül szükségesnek látszott. Nem beszélve arról, hogy az kifejezetten jó, hogyha a repülőgépek időnként le tudnak szállni, és nem esnek bele az Atlanti Óceánba. Úgyhogy a semmiféle ellenséges aktivitást nem mutató Izlandot a britek megszállták.

Bár az izlandi politikai elit nem különösebben heves vérmérsékletű, az ország megszállásához való viszony mégis némi szóváltást váltott ki. Ebben a szóváltásban hangzott el az az érv, hogy a függetlenség és a nemzeti szuverenitás ugyan nagyszerű, s lehet hogy az ősök is ezt várják el a Walhallában, de egyrészt egy német megszállás kicsit több kellemetlenséggel járna (erről az állami hadsereggel semmiféle ellenállást ki nem fejtő cseheknek akkor már volt némi tapasztalatuk), másrészt nem biztos, hogy az izlandi szuverenitás eszméjének győzedelmeskedése feltétlenül arányban van azzal, hogy emiatt a szabad világ vereséget szenved és a következő évezredben a Német Birodalom határozza meg a bolygó sorsát. (Állítólag nemcsak a mérsékelten befolyásos izlandi zsidóság helytelenítette volna ezt, hanem másoknak is voltak ellenérzései.)

Ez a remek vita csak azért jutott eszembe, merthogy kiderült, hogy a magyar kormány egyes tényezőiben mégiscsak megfogalmazódott, hogy a háború elérhet hozzánk is. Mármost, ha mégsem akarunk a jövőben Oroszország nyugati tartományaként élni,(bár a finneknek szép emlékei vannak erről) akkor (legalább a hazai lakosságra nézve) meg kellene fontolni Elon Musk jövőbe (értsd Marsra költözésre stb) mutató terveit, az irodalmi érdeklődésűeknek meg Némo kapitány

Jule Verne által ismertetett vizalatti városa szolgálhat útmutatóul. B tervként felmerül, hogy nem a világ legerősebb tömbjétől az USA nélkül is az orosz GDP tízszeresével rendelkező Európai Unió- Nagybritannia komplexumtól való szuverenitásban kellene keresnünk biztonságunk garanciáját.

2025.06.20. Most nem az a cél, hogy jobb legyen

Bauer Tamás – Az Élet és Irodalomban - azt keresi mitől lesz jobb, miért lenne jobb egy Tisza kormány, illetve amellett érvel, hogy szoclib embereknek nem dolga a Tiszára szavazni.

Egy gyors coming out – kevés, talán féltucatnyi politikust tartok olyan sokra, mint Bauert. Egyéni képviselői kampányában nem munkálkodtam, de körzeti bizottsági tagként próbáltam garantálni, hogy aki a választókörből rá akart szavazni, annak semmiképpen ne veszen el a szavazata, s ez két szavazat esetében érdemi „munka" is volt, más kérdés, hogy Margit krt szoclib többsége nem volt elég a Rózsadomb Fideszes többségével szemben, így nem Tamás lett a képviselőm.

Bauer Tamás azt mondja, hogy nincs garancia, hogy jobb lesz egy Tisza-többség, egy Tisza-kormány, mint a jelenlegi.

Megjegyzéseim:

1. Tényleg nincs garancia. Garancia arra van, hogy barátainkkal egy pesti kocsmában, vagy egy konferencián jól el tudunk beszélgetni. Pontosabban arra, hogy valahol a világban a mi életünkben azért mindig lesz egy ilyen kocsma. Vagy az internet.

2. Mi ugyan azt gondoljuk, hogy az MSZP-SZDSZ koalíció idején jobb volt, nemcsak nekünk, hanem az országnak is, de erről nem sikerült meggyőzni a ország lakosságát. Még annyira se, hogy ne szünjön meg az SZDSZ, és majdnem az MSZP. Még annyira se, hogy összes MSZP-SZDSZ utódpártok, szövetségesek együtt elérjék a mandátumok egyharmadát. Vagy legalább a többséget az európai parlament magyar képviselői között, ahol ugye arányos a képviselet. Semmi jele, hogy Gyurcsány lemondásaival önmagában a dolgok feljavulnának. 2010-ben nem volt pártelnök Gyurcsány, de az MSZP veszített, listásan nézve 19-53 arányban a FIDESZ-szel szemben. 2014 re már MSZP párttag se volt, de az MSZP veszített 26-45 arányban 2022-re már miniszterelnökjelölt se volt, de a minden korábbinál szélesebb koalíció 34-54 arányban veszített. A lemondás óta mért közvéleményben a DK nem erősödött meg, viszont a gyurcsányi örökségtől és az egész szociálliberalizmustól magát balra távolodónak mutató MSZP se.

3. Lehet, hogy most nem az a cél, hogy *jobb* legyen, hanem hogy *más* legyen, mármint Orbán rendszerhez képest. S ebben mintha a társadalom többsége egyetértene. Még csak a legsúlyosabb jelzőkben sem kell egyetértenünk az Orbán kormányt illetően. 1945 óta minden európai párt és szinte minden politikai mozgalom egyetért a többpártrendszerű váltógazdaság fenntartásában. Azok is, akiknek esélye sincs kormányra kerülni. Azok is, akik a tőkés rend összefüggő szövetét látják a baloldali szociáldemokratáktól a szélsőséges szabad-piac-pártiakig. Ugyanis az a tapasztalat, hogy még ha nem is korrupt egy kormányzat, 10-15 év alatt mindenképpen olyan összefonódások keletkeznek az államigazgatás, a kormányzó párt elitje, a kormányzati megrendelésekre épülő tőkéscsoportok, a parlamentáris szabályozás által befolyásolt tőkéscsoportok, a média, sőt az igazságszolgáltatás között, hogy ezt csak a többségcsere-kormánycsere tudja megoldani. Amikor talán minden újrakezdődik. Épp fordítva, mint a viccben ("nem váltom le a jelenlegi fiúkat, mert ezek legalább már összelopták magukat, egy másik társaság a nulláról kezdené") olyan politikai elit kell, aminek még „nehézséget okoz” korrumpálódni, mert vannak belső és külső fékjei. Valószínüleg ebben van konszenzus az egykori konzervatív szavazók, az egykori liberális szavazók és egykori baloldali szavazók között . Akinek az elégedetlensége olyan jellegű, hogy nem akar parlamentáris demokráciát és jogállamot, annak jó a Mi hazánk. Aki azonban parlamentáris demokráciát és jogállamot akar annak most az számít legyen valaki más, aki nem Orbán, nem a fidesz, nem az ő klienturája. A Tisza.

4. Ezzel nemcsak magyar választók vannak így, hanem a európai néppárti elit is, aki pl orosz-ukrán kérdésben sem nagyon lehet elégedett Magyar Péterrel, mégis a golyókat az ő kosarába teszi. Azt hiszem, Európából hamarosan a baloldali liberális zöld pártok is megüzenik magyarországi partnereiknek, „fontosabb, hogy Orbán menjen, mint hogy Ti jöjjetek.”

5. Nemcsak az a cél, hogy Orbán távozzon a hatalomból, hanem hogy ne is jöhessen vissza. Ehhez pedig az orbántalanítóknak kétharmad kell, mert a főügyésztől a köztársasági elnökig minden Orbán-klienst le kell váltani. És hagyni, hogy az EZZEL függetlenné tett ügyészségek és bíróságok börtönbe küldjék azokat, akiknek ott a helyük. Ez akadályozhatja meg, hogy Orbán és csapata bármilyen formában is visszatérjen. Ez értetheti meg a szkeptikus lakossággal, hogy ez nem maradhat egy következmények nélküli ország. Ez teremti meg annak feltételét, hogy mai baloldali, mai liberális, mai zöld politikai erők utópártjai a mai Tisza konzervatív utódpártja, a

mai Mi hazánk utódpártja egy szabad választásokon – mondjunk 2027-ben, vagy akár 2030-ban - majd összemérjék erejüket, s valamilyen kombinációjú Európa-kompatibilis kormánytöbbséget termeljenek ki. Nagyjából ezzel a logikával – tehát úgy, hogy a náci pártot nem hagyták indulni a választáson - jártak el a megszálló hatóságok az amerikai, brit és francia zónában. Nem is jöttek vissza a nácik. Ez egyszer tehát bevált.

2025.06.29. Ad Pride

1. Nekem mindig kicsit gyanús, hogyha sokan vagyok. Ha meg - néhány választáson, néhány főpolgármesterválasztáskor ez azért megesett velem - én vagyok a többség-, kicsit aggódni kezdek. Meg lesz ennek a böjtje. Mert ugye csak a barátaimtól ments meg uram engem, az ellenségeimmel elbánok magam is. Most meg semmi ilyen életérzés. Lehet, hogy öregszem, de volt egy fenntartás nélküli "mi" érzés, amikor az Astoriánál a negyedik emeleten egy ablakban kibomlott egy egymásba font európai és szivárványos zászló. És a tömegben lengett Ukrajna zászlaja és a sosem látott méretű tömeg ujjongott. Ide tartozom, mégis?

2. Pontosabban egy "miénk" érzés. A mi városunk. Lehet, hogy mégsem volt hiba nem emigrálni 2010 ben? (Illetve 1990-ben, illetve 1956-ban, 1948-ban, 1938-ban. Illetve 1919 őszén. És találkoztunk két vidéki lánnyal. Négy és fél órát utaztak Lázár János vonatán. Lehet, hogy a mi városunk a mi országunk is lesz egyszer? Csak emlékeztetőül: 1940-ben azt se gondoltuk, hogy Európa a mi Európánk lesz egyszer. Európa tényleg nagyjából a miénk lett azóta. Csak kicsit lenne bátrabb ez az Ursula.

3, A rendszerváltáskor - fiatalabbak kedvéért, nemcsak 2010-ben volt ilyen, hanem 1989-1990-ben is 🙂- néhai Csákó Misi barátom Chicago mellett egy mezőn, egy szakszervezeti gyűlésen kétmillió(!) embernek tartott beszédet - mindig mesélte, hogy az egy semmihez nem hasonlítható élethelyzet, hogy TÉNYLEG, SZÓ SZOROS ÉRTELEMBEN ameddig a szem ellát (ellentétben a Kossuth térrel, vagy a Hősök terével, ahol szemed épületekbe ütközik) olyan emberek vannak, akik téged figyelnek. Hasonló érzés lehetett Karácsonynak - előtte sosem látott tömeg - mögötte Európa legközvetlenebbül választott vezetői, Párizs, London stb. főpolgármesterei. Akikre több ember szavazott, mint Hitlerre, vagy Putyinra valaha is.

3. az is nagy élmény volt, hogy olyan óvatos tisztviselő értelmiségiekkel, akik mindig helyesen gondolkodtak, de sosem voltak kinn semmin, találkoztunk. Lehet, hogy a vég kezdetét érzik? Vagy csak a kezdet végét?

4. A rendőrök épp úgy viselkedtek, ahogyan az illő. Ilyesmi ugye spontán nincsen. Lehet, hogy főnökeik is a vég kezdetét, a kezdet végét érzik, s ők nem buta fiúk.

5. Azért a túl optimistáknak nyugi . Szeretnék Adyra hivatkozni.

" Másképpen lesz holnap, másképpen lesz végre,

Új arcok, új szemek kacagnak az égre.

Új szelek nyögetik az ős, magyar fákat,

Várjuk már, várjuk az új magyar csodákat.

Vagy bolondok vagyunk s elveszünk egy szálig,

Vagy ez a mi hitünk valóságra válik.

Új lángok, új hitek, új kohók, új szentek,

Vagy vagytok, vagy ismét semmi ködbe mentek."

Figyelem: vagy.

Adynak sovány vigasz lehetett, hogy nem érte meg, hogy az "elveszünk egy szálig" jött be akkor.

6. És annak is szólok, aki azt hiszi, hogy simán fog ez menni:

Vagy láng csap az ódon, vad vármegye-házra,

Vagy itt ül a lelkünk tovább leigázva.

Szóval feltrhetően égni kell majd a vármegyeházának, sok szép régi irattal, s bizony emberekkel is történnek majd dolgok, amik a mi kényes izklésünknek nem tetszenek.

7. Vagy egy másik kulturkörből: Tertium non datur. Lehet, hogy zöld mezőben van hármas út, s a középső célba fut. De aki nem jól olvasná: ez is, akkor is a Tertium daturnak a reménytelenségétől szól. A valós élethelyzetekben mindig két út között választhatsz. És ha MI nem ezek között választunk, majd ŐK választják magukat, mi meg megyünk a levesbe.

8. És ha mégis kevesen (értsd csak kis többségben) lennénk 2026 tavaszán? Talán akkor sem reménytelen a helyzet. Azt hiszem népdalt még életemben nem idéztem. De mostanában elkezdtem gondolkozni azon, hogy volt, amikor tudták mit jelent:

"Túl a Tiszán van egy csikós nyájastul." Valószínűleg ugyanazt, mint amit azoknak mondok, akik szememre vetik, hogy a magunkfajták mindig kevesen lesznek: "hol

táborokba gyűlt bitangok verseim rendjét üldözik, fölindulnak testvéri tankok szertedübögni rímeit. "

2025.08.03. Helsinki aktualitása

Az 1975-ös Helsinki értekezletről lehetne sima történettudományi módon írni, meg lehetne – napjainkig tartó EBESZ eseményeket elemezve – politikatudományilag. Az emlékezetpolitikus értelmiségit (mint e sorok szerzőjét) azonban az zavarja leginkább, hogy saját életünket meghatározó egykori folyamatokról olyan nézetek vannak a köztudatban, melyek szerinte tévesek. S ez a kisebb baj: olyan nézetek, melyekből a jelenlegi teendőkre nézve tévkövetkeztetések adódnak. Olyan tévkövetkeztetések, melyek nyomán olyan világot csinálunk, amelyben nem jó élni, s különösen nem lesz jó élni annak, aki 2010-ben vagy 2020-ban született.

A legjelentősebb tévedés, hogy a „békés egymás élés" ill. „Helsinki értekezlet" fogalmai - amikor az 1962 és 1990 közötti korszakra gondol - egy csoportba kerülnek számos ember tudatában.

Pedig- ahonnan én nézem - két teljesen különböző irány van.

Az egyik a világ felosztásáé, a másik az értékek érvényesítéséé, (legalábbis az értékérvényesítés megcélzásáé) azon a világdarabon is, ami e pillanatban még nem áll az ellenőrzésünk alatt.

Mindkét nézetrendszer sok évszázadra megy vissza, legalább addig, hogy még az egységes pánhellén államma nem szerveződött Nyugaton a pireneusi félsziget görög gyarmatvárosaitól Kisázsiáig, vagy éppen a Fekete tenger északi partvidékéig egyetlen igazi nagy vitától volt hangos a közélet. Volt ahol ez a vita trónviszály, volt ahol politikai gyilkosságok és emigrációba kényszerítés és volt ahol politikai pártok küzdelme alakját öltötte. A dilemma az volt, hogy a végtelenségig lehet-e halogatni a Kelettel (akkor éppen Perzsa birodalomnak hívták) való összeütközést, vagy az egymás mellett élést úgy kell csinálni, hogy az ütköző területeken lévő nyugatiakat, az államokat (mint például Milétosz) vagy legalább az odavaló embereket (nem kell történelmi szakkönyveket olvasni, aki gyerekkorunk egyik alapkönyvét Hegedűs Géza Milétoszi hajósát olvasta, tudja miről beszélek) meg kell védeni, s készen állni arra, hogy eljön majd a nagy összecsapás, amit megnyerünk, mert a Nyugat népének - ez már Makedóniai Alexandrosz története - csak az indiai őserdő és a Szahara tud ellenállni, nagykirályok és szolganépeikből toborzott seregeik nem. (Akinek már - életkori okokból - nem áll kézre Hegedüs Géza, az olvassa-nézze a Gyűrük urát, onnét is meg lehet érteni a dilemmát.)

Nyilván nem érdemes végigkövetni a dilemma történetét az állammá szerveződött ókori világ egész történetén át - a hellenisztikus birodalmak és Róma belpolitikája ázsiai és afrikai konkurrenseikkel való viszony kezelésének alternatíváiról szólt, s vélhetőleg a középkori történelem nagyrésze is így értelmezhető - a miénkhez már hasonlatos értelmiségi és pártpolitikai viták a 19. században már biztosan zajlottak, csak kettőre utalunk: a Morning Chronicle és a Times brit értelmiséget megmozgató (s végül kormányzati döntéshez vezető) aktivitására, mely az 1815-ös bécsi kongresszus "európai egyensúlyt teremtő" sokhatalmi alkuja iránt kifejezetten elkötelezett brit politikát végül távol tartotta a Szent Szövetségtől, mely társadalompolitikai és ideológiai értelemben is a reakció kezére játszotta Európát egy fél évszázadra. A másik nagy vita Andrássyé és konzervatív ellenfeleié. A három császár szövetsége (amit a Szent Szövetség utódaként értelmezhetünk) alternatívájaként Andrássy - bátran zseniálisnak mondható - megvalósult terve az volt, hogy a Német Birodalom és az Osztrák Magyar Monarchia mint parlamentáris államok biztosítsák egymást az autokratikus Orosz Birodalom ellen, de a szövetség ne bíztassa fel azokat, akik a Német Birodalmat a Rajnán-túl vagy Skandinávia felé terjeszkedő hatalomként, az Osztrák Magyar Monarchiát pedig a Balkán felé terjeszkedő hatalomként akarták látni, s e két nagyszerű birodalmi célra hivatkozva sürgősen csökkentették volna a szabad sajtó, az önkormányzatok, vagy a parlamenti pártok mozgásterét. (Az lényegesen későbbi hasznos találmány, hogy nem létező ellenfelekre hivatkozva is lehet csökkenteni a jogállamiságot, de a jó szándék már akkor is megvolt.)

A 20. században a Szabad Világ cselekedetei között legnagyobb szégyen és egyben legnagyobb tévedés a müncheni alku volt - ott sikerült Angliának és Franciaországnak az általuk megteremtett közép európai demokráciákat Hitler kezére adni, a "mi nemzedékünkre" ígért - valójában egy évig tartó - európai béke áraként.

Ennek – kormányra jutott- alternatívája volt viszont Churchill nagy beszéde, mely London, sőt a Brit szigetek esetleges elvesztése esetén is a megtestesült történelmi Gonosszal való - soha meg nem alkuvó szembenállást hírdette meg, illetve az Atlanti Charta, mely - végre, végre, beteljesítve a világ jobbik felének évezredes álmát - szakított azzal a gyakorlattal, hogy a másik állam (feltéve, hogyha minket békén hagy, s előnyös kereskedelmi lehetőségeket biztosít) azt csinál a saját polgáraival, amit akar.

Ha valaki azt gondolná, hogy csak a "zsidóbérenc", "libsi" értelmiségiek gondolták azt, hogy nem egyszerűen a katonai győzelem, hanem a felszabadítás a Nyugat dolga, annak felhívom a figyelmét, Eisenhowernek, a nyugati seregek megkérdőjelezhetetlen tekintélyű főparancsnokának emlékiratcímére: "Keresztes háború Európában". Ha valaki azt gondolná, hogy ez csak egy háború közbeni attitűd, annak felhívom a figyelmét Kennedy elnökségének legfontosabb - morálisan mindenképpen legerősebb - mondatára, amit Nyugat*Berlinben mondott 1963-ban: "Ich bin Berliner", "azaz én Berlini vagyok".

A NATO azért erősebb szövetség, mint pl. az Antant volt egykoron , mert a NATO szövetségesek azt jelentik ki, hogy egyetlen államot ért támadást az Észak Atlanti térségben az összes állam úgy kezel, mintha támadás érte volna. Az "Ich bin Berliner" nem kevesebbet jelent, mint hogy az amerikai elnök számára Berlin nem olyan zóna, mint számtalan másik zóna az 1960-as években, ahonnan vagy elmentek, vagy ott maradtak a nyugat-barát erők, s az USA mérlegelte, mekkora konfliktust ér meg neki a ki nem vonulás, hanem egy Berlint érő támadás olyan, mintha Amerikát magát érné támadás.

E különbséget nem lehet máshogyan értelmezni, minthogy Kennedy szerint - aki nemcsak amerikai elnök, hanem Roosevelt második világháború alatti londoni követének fia is - Afrika meg Ázsia különféle országai és területei történelmileg esetlegesen tartoznak ide vagy oda – történelmük alapján nem nyilvánvaló, hogy demokratikus jogállamoknak kell lenniök. Ezzel szemben Németország, noha nemrég még ellenség volt, az 1933-1945 közötti - akkoriban "kollektív elmezavarral" magyarázott szakaszát leszámítva, a Nyugat része, Berlin a Nyugat egyik fővárosa. Tehát alapvető annak megvédése, hogy Berlinben az alapvető szabadságjogoknak és a demokráciának érvényesülnie kell. (Ahogy az sem volt kétséges, hogy Ausztria semlegesítése is csak katonai értelemben lehet semlegesség: a Nyugat 1955-ben nem engedhetett abból, hogy Ausztria, ill. Bécs társadalompolitikai értelemben a Nyugat része marad.)

Tehát ez a két vonal él tovább a "leszerelési tárgyalások", a "békés egymás mellett élés" és a vele szerintem szembeállítható Helsinki-politika kettősségében.

A leszerelési tárgyalások azt jelenti, hogy csökken annak kockázata, hogy a Szovjetunió és az USA nukleáris fegyverekkel egymásra támad. Az USA e tárgyalások során nem követelt polgári szabadságjogokat a szovjet lakosság számára. De ez volt

általában is a szokás. A vietnámi béketárgyalások során az Egyesült Államok nem védte meg a dél-vietnámi lakosság jogait. A leszerelési tárgyalásoknak nem vetett véget, hogy a Szovjetunió 1968-ban fegyveresen elnyomta a csehszlovák lakosság jogait. Az Egyesült Államok magyarországi kereskedelempolitikai közeledése - melyet a kádári konszolidáció - "jutalmaképpen" - kapott az ország, megtorpant ugyan annak hatására, hogy Magyarország részt vett Csehszlovákia megszállásában, de 1970-ben már újraindult.

Magyarán a leszerelési tárgyalások, a békés egymás mellett élés a világ felosztását jelenti, ahol belpolitikailag, saját lakosságukkal a kormányok azt csinálnak amit akarnak. Talán örülök, hogy nem haltunk meg atomháborúban - de a leszerelési tárgyalásoktól elzárkozó Észak-Korea sem dobott eddig atombombát Dél-Koreára. Talán örülök, hogy nem költöttek még több pénzt atombombákra - de a nemzeti jövedelem elszórásában a szovjet vagy magyar párt és államvezetés enélkül is igen találékonynak mutatkozott. Ahol nem korlátozták a katonai versengést - az aviatika és a műholdas felderítés - Kelet Európa legszínvonalasabb ipari és technológiai komplexumai jöttek létre.

Helsinki ezzel szemben olyan nemzetközi megállapodás, ami behatol a szocialista diktatúrák társadalmi rendszerébe és bomlasztja azt.

Helsinki három csomagból állt.

Az első csomag volt valamiképpen folytatása a korábbi biztonságpolitikai elveknek, de a határok sérthetetlenségének elve messze túlmutatott a korábbi fegyverzetkorlátozási és leszerelési tárgyalásokon. Az 1972-es német alapszerződés az NDK, NSZK és Nyugat Berlin egymástól független jogi státuszát ismerte el, de ez formálisan nyitva hagyta annak lehetőségét, hogy a nyugati szövetségesek, amikor lejár a második világháború végétől számított ötven esztendő. elhagyják Berlint, s ebben az esetben egy miniállam kormányzata "szabadon" mérlegelheti, hogy őrzi-e a függetlenségét az NDK-val szemben.

Ezzel szemben a Helsinki alapokmányt külön államként írta alá az NDK és az NSZK, de nem írta alá Nyugat Berlin. 1976-ban Budapesten, mint nyilván mindkét Németországnak elfogadható helyszínen, írták alá viszont az úgynevezett ratifikációs okmányt. A Szövetségi Köztársaság nevében a ratifikációs okmányt – amelyben a nyugat-német kormány vállalta a Helsinki Záróokmány teljesítését „für das gesamte

Hoheitsgebiet der Bundesrepublik Deutschland, einschließlich Berlin (West)" , azaz Nyugat-Berlinre nézve is.

Magyarán a Nyugat-Berlin területének sérthetetlenségét, s ezzel végső soron több millió nyugat berlini ember alapvető szabadságjogait- köztük például az NDK rendszerének bírálatára való jogot, , az NDK hatóságai által nem kívánatosnak ítélt "propaganda" folytatásához való jogot, az NDK vagy a keleti blokkból menekülők befogadásához való jogot Nyugat-Berlin területén ettől kezdve az NSZK más városaihoz hasonló módon az NSZK szuverenitása garantálta, az NSZK szuverenitását pedig végső soron a NATO.

A Helsinki alapszerződés tehát védelmezte az egyetlen olyan európai területen élő emberek szabadságjogait, amely területet teljes egészében körülölelt egy szocialista ország, a Szovjetuniótól függetlenül is jelentős fegyveres erővel rendelkező NDK, egy olyan területét, amit végső soron csak azért lehetett légi úton ellátni a berlini blokád (1948-1949) idején, mert az amerikai, brit, francia repülőgépeknek nem kellett engedélyt kérniök, hogy a korábban feltétel nélkül kapitulált Németország területe felett átrepülhessenek. Egy hasonló válság - egy olyan feltételezhető jövőbeni időpontban, amikor már nincs amerikai-brit-francia megszállás Nyugat Berlinben - az NDK kénye kedvétől tette volna függővé a miniállamot.

A történelmi tapasztalatok azt mutatták, hogy a kisebb nagyobb afrikai háborúkat követő békeszerződések nem tudták garantálni azon személyek alapvető jogait, akiket belgákkal, franciákkal, britekkel, portugálokkal való együttműködéssel vádoltak az új, demokratikusnak a legjobb indulattal sem nevezhető kormányzatok alatt szolgáló rendőrök, vagy ügyészek, esetleg "marxista" vagy "nacionalista" paramilitáris szervezetek helyi hatalmat gyakorló emberei.

A második Helsinki csomag a kereskedelmi kapcsolatokra vonatkozott. Kereskedelmi kapcsolat korábban is volt Kelet és Nyugat európai országok között. Csakhogy például a szovjet olaj, román-olaj Németországba történő exportja értelemszerűen semmiféle demokratizáló hatást nem gyakorolt a szovjet vagy román társadalomra, sőt helyi politikusok, s pártpolitikai alapon kiválasztott ipari vezetők hatalmát erősítette meg a szovjet vagy román társadalomban.

Ezzel szemben e csomag részeként Helsinki tudományos és technológiai együttműködést (pontosabban annak állami ösztönzését) "írt elő", melynek alapján

elkerülhetetlenül megkezdődött tényleges emberek áramlása: kelet európai műszaki értelmiségiek, külkereskedők, tudósok növekvő számban érkeztek Nyugat-Európába, létesítettek ott emberi kapcsolatokat, ismertek meg normákat, s egyre nehezebb volt megtagadni, hogy nyugati értelmiségiek utazzanak Kelet-Európába. A sok ezer beutazó immár lehetetlenné tette, hogy mindenkit figyeljenek a hatóságok, lehetetlenné vált annak megakadályozása, hogy kollegiális vagy akár alkalmi „szálláshelyi" kapcsolatok keletkezzenek. A növekvő számú beutazó lehetetlenné tette, hogy "elvileg a nyugatiak személyes használatára" ne kerüljenek be könyvek és újságok, vagy a nyugati tárgyi kultura egyre több darabja. Megnőtt a NATO-hoz és Varsó Szerződéshez "tartozó" személyek közötti szövődő szerelmek, házasságok száma, a teljes ismeretségi kört tekintve, olyan emberek százezreit is nyugati kapcsolatokhoz juttatva, akiknek e kapcsolatai nem szolgálták a "szovjet gazdaság növekedésének érdekeit".

Volt egy már akkoriban is szakállas vicc, miszerint Sztálin a maga szempontjából két nagy hibát követett el: megmutatta katonáit Európának és megmutatta Európát a katonáinak. Ha ez hiba volt: Brezsnyev és a kelet európai vezetők Helsinki következtében ismét beleestek: a "Nyugat" egyre inkább személyes információkon, s mind kevésbé gondosan kézbentartott médián keresztül jelent meg a Kelet Európai emberek számára.

A nyugati sajtótermékek és könyvek Kelet-Európába kerülése - főleg persze a fővárosokban és az értelmiségiek körében megnövelte azon emberek számát, akik hozzájutottak nyugati sajtótermékekhez. A rendszer nem válaszolhatott mással, minthogy az általa kézbentartott média minőségét javította: az újságírókkal szemben - legalábbis Magyarországon és Lengyelországban - egyre inkább normává vált a tárgyszerűség. A sajtóban mely korábban legfeljebb a nyugati kommunista lapokból vett át cikkeket, mind több nyugati újságból származó -átvett, vagy bőségesen kivonatolt - elemzés jelent meg. Bár ezek az elemzések a legritkább esetben vonatkoztak a szovjet külpolitikára és szinte soha a SZU vagy más kelet-európai országok belső viszonyaira, az mindenképpen feltűnhetett a nyugati lapokat a Magyarország, a HVG, a Külügyi Szemle, a Valóság stb megfelelő rovatain keresztül fogyasztókban, hogy az európai újságok sem az USA, sem saját kormányaik bírálatával nem fukarkodnak. Eredetiben lehetett látni, mit jelent az, hogy független sajtó – s lehetett sérelmezni, hogy nálunk nincs olyan. Egyre több politikai, ideológiai interjú bukkant fel a Kelet Európai televíziókban. Ahol saját szájukkal beszéltek

szociáldemokrata, liberális, konzervatív politikusok – és nem pártállami újságírók írtak róluk. Egészen különleges jelenség volt 1970-es évek végén, hogy Hajdu János főmüsoridőben nyugati újságírókból álló rendszeres kerekasztalt vezetett, akik nem titkolták véleményüket pl Afganisztán 1978-as szovjet megszállásáról.

A nyugati média magyarországi terjedésére válaszul – a többi kelet európai sajtóügynökséghez hasonlóan- az MTI feladatul kapta, hogy a párt és államigazgatás és a sajtó munkatársait zártkörü kiadvánnyal lássa el. A „cikkek a nemzetközi sajtóból" évente 104-szer (!) hozott le rengeteg nyugati cikket, ezek között már a Szovjetunió belpolitikai viszonyairól tudósítók is voltak, s szakosított kiadványok is voltak: „Cikkek a nemzetközi gazdasági sajtóból", vagy „Cikkek a nemzetközi művelődési sajtóból" címmel . A rendszer immár saját kádereit informálta tömegesen nyugatias álláspontokról, saját maga terjesztett vele szembenálló nézeteket. (1981-ben az ELTE bölcsészkarán Vilmos József tanszékvezetőnél a hallgatók és az oktatók közül az nem olvasta el a kiadványokat, aki nem akarta).

A könyvkiadásban sosem látott mennyiségű nyugati társadalomtudományi szakkönyv és szépirodalmi mű jelent meg. A magyar könyvpiac fordított művekkel való ellátottsága amerikai vagy más nyugati művekkel messze meghaladta a velünk összemérhető nyugati országok ellátottságát.

A Helsinki harmadik csomag a „Humanitárius és egyéb együttműködés (emberi jogok)" kérdéskörére terjedt ki.

- Családegyesítések, utazási lehetőségek bővítése - ezek a lehetőségek a legtöbb Kelet Európai országban lassan bővültek, de Magyarországon robbanásszerűen. A tömeges nyugati túrizmus már az 1970-es évektől megindult utazási irodákon keresztül, az 1980-as évektől pedig egyéni útlevéllel is-
- Sajtószabadság, kulturális és akadémiai csereprogramok - a kulturális és akadémiai csereprogramok nélkül valószínüleg lehetetlen lett volna a MTA-Soros Alapítvány létrehozása is , az első olyan magyarországi intézményé, mely nyíltan deklarálta, hogy a Nyitott társadalom megteremtése a célja - zárt társadalomként a pártállam társadalmát nevezte meg.
- Az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartása – ezzel először került a kérdés a nemzetközi politika középpontjába Európában. Az alapvető emberi jogok és alapvető szabadságjogok közé tartozott vitathatatlanul a

lelkiismereti szabadság, melynek nyomán megsokszorozódott a kisegyházi aktivitás, illetve a nagyegyházakon belül is olyan körök, csoportok jöttek létre, melyeket korábban - természetesen a püspökségek támogatásával a rendőrség akadályozott. Ide tartozott az egyesülési szabadság - nagyszámban jöttek létre egyesületek, elvileg nem politikai célmeghatározással, de minden társadalmi, gazdasági, kulturális ügy magában hordozta az ágazatpolitikai vitákat, az ágazatpolitikai viták pedig mind több ember szemében tették egyértelművé. hogy többpártrendszerű politikai struktúra nélkül az álláspontok nem szervezhetők versengő alternatívákba. A gyülekezési szabadság alapján lehetségessé vált, hogy - legalábbis magánlakásokon - ismeretségi körök összejárjanak, politikáról vitatkozzanak, szabadegyetemet létesítsenek.

- Bár még létezett a sajtórendészeti vétség fogalma, illegális sajtó indult Magyarországon, Lengyelországban stb.
- A viták melyeket részben azok folytattak akik kapitalizmust és többpártrendszerű polgári demokráciát akartak , s a Szovjetuniótól elszakadó Magyarországot, szétválaszthatatlanul összekapcsolódtak azokkal a vitákkal, amit azok akartak, akik a szocializmust akarták reformálni, párton belüli demokráciát akartak s nagyon reménykedtek abban, hogy a Szovjetunióban is reformerők győzedelmeskednek majd. Ezek az erők és számtalan közöttük lévő átmenet együtt teremtették meg annak feltételét, hogy a magyar társadalom fogadókésszé vált a nagyhatalmak alkujára, mely Reykjaviktól kezdődően kiemelte Magyarországot a szovjet blokkból és kapitalista polgári demokráciává tette.

  Mindazok. akik ezt ellenezték újra és újra szembekerültek a Helsinki alapokmányra hivatkozó nemzetközi civil szervezetekkel, melyek képesek voltak saját kormányaikat és saját gazdasági döntéseket beruházási döntéseket stb. hozó polgárságuk befolyásolására is.

A lefegyverzés, a nemzetközi kereskedelem egyfelől és Helsinki másfelől. A diskurzus aktuálisabb mint valaha.

A világ területi felosztását és e bázison történő fegyverzetkorlátozást, belügyekbe való be nem avatkozást mindenekelőtt Putyinék akarnak. Meg szövetségeseik a Karmelitában. A világ demokratikus illetve jogállam iránt elkötelezett erői elvárják az

egykori szovjet térség államaitól, hogy mind közelebb kerüljenek a szabad világ, a Nyugat normavilágához. Vannak ennek tartalékai mindenütt a volt szovjet blokkban. A legfontosabb tartalékot úgy hívják zapadnyik, azaz Nyugatos hagyomány. Fő képviselője ma Zelenszkij ukrán elnök.

Ha olyan világot szeretnénk, ahol a Nyugat – óriási erőfölénye birtokában – megvédi a nem nyugati területek demokratikus és jogállam iránt elkötelezett erőit akkor „Helsinkit" kell szorgalmaznunk. Hogyha olyat, ahol Putyin, Hszi Csin Ping és Orbán azt csinál amit akar. akkor „Békés egymás mellett élést".

2025.09.25. Gorbacsov negyven, avagy a globális tét az ukrán-orosz fronton

Bár az évfordulók szinte mindig fellendítenek bizonyos témákat, így 2025 őszén már megállapíthatjuk, hogy nem beszéltünk túl sokat arról, hogy Gorbacsovot negyven éve tavasszal választottak a SZU élére. Talán azért nem beszélünk most többet erről az eseményről, mert akik akkor éltünk – óriási reményeket fűztünk Gorbacsov első titkári pozícióba emelkedéséhez, s ez a reményünk a Szovjetunió felbomlásával igazolódni is látszott…ehhez képest napjainkra Oroszország ma agresszívebb hatalom, mint a Szovjetunió volt.

Ez az írás azért született, mert szerintem nem biztos, hogy igazunk van, hogy nem beszélünk a 40 évvel ezelőtti dolgokról, márcsak azért is, mert sokan vannak, akik 1975 után születve kortársként *már nem emlékeznek,* 1985 után születve a túlzott történelmi közelség miatt *még nem tanultak róla történelemből,* 1995 után születve pedig FIDESZ tankönyvek, FIDESZ média influentáltjai lettek.

Szóval, 1985-ös percepciónkra visszagondolva: Gorbacsov fiatal volt: 1931-es születésével színre lépett egy nemzedék, mely fiatalon átélte ugyan sztálinizmust, de felnőttkori politikai szocializációját már nem a megkérdőjelezhetetlen vezetőtől és gátlástalan munkatársaitól való rettegés határozta meg, hanem annak természetessége, hogy a vezetésben részben áramlatok kűzdenek, részben a hátrányosabb helyzetü régiók (ahonnan ő is jött) követelnek maguknak helyet. Ezeknek a frakcióharcoknak az élénksége egy bő évtizedig tartott, Sztálin halálától a koszigini reform (a későbbi 1968-as magyar gazdasági reform mintája) bukásáig, utána beállt a brezsnyevi pangás, (ami resztalinizációs szimbólumokkal és a korban szokatlanul magas vezető-elit átlagéletkorral is társult) de a perifériáról a centrum felé nyomulás - ami Gorbacsov, vagy későbbi külügyminisztere Sevarnadze útja volt - akkor is zajlott.

Színre lépett egy nemzedék, mely fiatalon átélte ugyan a világháborút, de elsődleges spontán igazodási pontja nem az 1945-ös Vörös Hadsereg világraszóló győzelme volt, ami Európában és Ázsiában is érdemben kiterjesztette a Szovjetunió határait, s méginkább kiterjesztette – sok millió négyzetkilóméterrel – azt a térséget, ahol szovjet-barát politikai erők juthattak hatalomra. Hanem az, hogy a gigantikus szovjet hadsereget – az 1945 utáni évtizedekben - tulajdonképpen a semmiért tartják fenn:

az USA hadserege kisebb nagyobb gyakorisággal Amerika-barát rendszerek (általában némiképp demokratikusabbak, mint ellenfeleik, de sajnos közel sem mindig) érdekében valódi hadseregként viselkedett három kontinensen, sőt a brit, a francia, a belga, a portugál, a kínai hadsereg is háborúzott, a szovjet hadsereg ezzel szemben csak 1953 Berlinjének, 1956 Budapestjének "nem reguláris" ellenállóival nézett szembe, az 1968-as cseh megszállásnál harcok nem voltak. A harmadik világban sok helyen működtek szovjet katonai tanácsadók, de olyan ütközetek, ahol komplett szovjet hadosztályok , majd hadtestek vettek részt, először 1979-ben voltak: Afganisztánban. Mire Gorbacsov a mezőgazdasági KB titkár szerepköréből katonai-külpolitikai döntési pozícióba emelkedett, már egy vesztes háborúval kellett szembenéznie. Az pedig a két évszázados hagyomány, *hogy Oroszország olyan agyaglábú óriás, hogy a katonai vereség rendszerbukáshoz vezet*, ez történt a krími háború, a japán háború, az első világháború kapcsán is.

Gorbacsov "előélete" a mezőgazdaságpolitika szférája volt: az első olyan politikus volt ő, akiről el lehetett hinni, hogy (a hatalomgyakorló apparátus érdekérvényesítése mellett) nem az ipari óriásvállalatok és tervhivatal érdekcsoportjai, hanem a mindennapok lakosság-ellátottságának botrányossága jelenti számára a kihívást.

Gorbacsov volt az első, akit politikailag a nyilvánvalóan legintellektuálisabb politbüró óriás a KGB főnök Andropov támogatott, de akinek nevéhez ennek ellenére se külse belföldön nem asszociálódott a politikai gyilkosságoktól, kínzásoktól, elmegyógyintézetbe csukatásoktól sem visszarettenő posztsztálini szovjet titkosszolgálat neve.

Gorbacsov volt az első nyugatiasan kommunikáló és megjelenő szovjet vezető, aki – pár hónappal korábban, tehát még főtitkársága előtt- tv híradót nézett bárhol a világon felkapta a fejét kigombolt kabátos londoni reptéri spontán interjúra, a világnak hamarosan megmutatott vonzó feleségre.

Gorbacsov azzal kezdte, hogy személytelen, dodonai kommunikáció Szovjetuniójában a kormánytagokat név szerint, nyíltan bírálta, majd hetven százalékukat lecserélte.

Röviden: Gorbacsov jelentette *a mindenkori Oroszország jobbik arcát, a zapadnyikizmust, a 18. század óta ismert nyugatosságot.* El lehetett kezdeni bízni abban, hogy Oroszország - évtizedek alatt - megérkezik az európai országok közé.

Ami a negyven éves történetet, most 2025 őszén aktuálissá teszi azonban a külpolitikai fordulat, ami már az említett londoni látogatáson, ahová formálisan, mint a szovjet parlament külügyi bizottságának elnöke ment, de azért a brit miniszterelnökasszony is fogadta - érzékelhető volt. És egy vezető szovjet külpolitikai újságíró szeptemberre az ENSZ közgyűlés járulékos eseményének jósolta meg a szovjet-amerikai csúcsot is, amire ugyan csak novemberben került sor Genfben, de még szeptemberben az amerikai elnök fogadta a szovjet külügyminisztert. Az Afganisztán elleni szovjet agresszió óta nem voltak ilyen magas szintű szovjet-amerikai tárgyalások.

A szovjet amerikai kapcsolatok a hatvanas évek óta az erőegyensúlyon, a kölcsönös elrettentésen alapultak. A Szovjetunió - az USA-nál sokkal alacsonyabb és a világhoz vagy a Nyugathoz képest relatíve csökkenő GDP je ellenére akkora nukleáris erőt tartott fenn, ami nemcsak a szorosan együttműködő USA és brit nukleáris erőket egyensúlyozta ki, hanem potenciálisan a hozzájuk számítható francia nukleáris erőt is. A szovjet termonukleáris fegyverek ellenszere a Nyugat részéről évtizedeken át az volt, hogy hasonló számú szovjet nagyváros megsemmisítésére képes nukleáris kapacitást tartott fenn. A szovjet páncélos alakulatok egy hagyományos háborúban eljutottak volna az Atlanti Óceánig, ennek érdemi ellenszere az volt – ezt (pesti antikváriumokban megvásárolható) katonai tankönyvekben el lehetett olvasni - hogy egy ilyen támadás elindulása esetén a NATO stratégák az Elba és Rajna között kijelöltek egy vonalat, amit ha átlép a Szovjet hadsereg a Nyugat atomfegyvert vet be, aminek eszkalációja a sűrűn lakott Nyugat Európában az USA keleti és nyugati partján akár százmillió áldozattal is járhatott volna.

A 80-as években azonban technológiai változás ment végbe a Nyugat nagyteljesítményű elhárító rakétarendszerek kifejlesztésére került sor - ezt tesztelte élesben a minapi Irán-Izrael háború, ahol a kilőtt iráni rakéták gyakorlatilag nem jutottak át. És remélhetőleg erre lesz jó a dróndal, amihez a minap már Szlovákia is csatlakozott, úgyhogy mostmár tényleg csak Magyarország rés a pajzson.

Meglehetősen szerencsétlen kifejezéssel élve "csillagháborús" műholdra telepíthető lézertechnika tette reálissá interkontinentális szovjet rakéták megsemmisítését

mielőtt az USA felett visszatérnek a légkörbe. 1978 után újraindult a neutronbomba program, amely a szovjet harckocsi oszlopok megállítását Nyugat Európa általános sugárfertőzése nélkül lehetővé tette volna.

Azaz: a nyugati technológiai és GDP fölény immár lehetővé tette az agresszor megállítását annak kockáztatása nélkül, hogy százmillió ember, akár az egész emberi civilizáció elpusztul. Bár sokan illuziónak minősítették az amerikai lakosság 45 %-a bízni kezdett abban, hogy az amerikai műhold lézer védőernyő működni fog.

Ezt a fölényt, ezt az új realitást akarta a nyugati biztonságpolitikai gondolkodást érvényesíteni, s ezügyben merevedett be Brezsnyev és csapata. Azt gondolták ugyanis, hogy a legendás szovjet aviatika, a Szputnyik-Gagarin-Szaljut tulajdonnevekkel leírható szovjet űr-verseny-előny, s az interkontinentális rakéták, kiegészítve a harckocsi fölénnyel az egyébként általuk is ismert nyugati fölényt ellensúlyozzák. Gorbacsov ezzel szemben felismerte, hogy *a fegyverkezési versenyt a Szovjetunió elveszítette*, immár nem paritásos alapon lehet megvédeni a SZU-t, hanem a Nyugat követeléseinek engedve, először fegyverkezési tekintetben, egyoldalú középhatótávolságú rakéta moratóriummal - ezt logikusan követte emberjogi lazítás, Afganisztán elengedése, a harmadik világbeli terrorista kapcsolatok felszámolása, majd Kelet Európa elengedése, végül - Gorbacsov által már nem tervezetten - magának a Szovjetuniónak az "elengedése", a szovjet kommunista párt betiltása.

A korabeli résztvevő megfigyelők - személyesen tanú vagyok magyar, lengyel, amerikai, francia értelmiségiek ezirányú aggodalmára - az volt, hogy a zapadnyik Gorbacsovot valamiképp megpuccsoló, az orosz szuperhatalmiság talaján álló figura váltja majd, s megkisérli visszacsinálni a dolgokat. Az orosz GDP-t ehhez nem kellett feljavítani, mert annak olyan óriási része koncentrálódott az olaj és gáz-exportban, hogy az ország aránytalanul nagy katonai erőfeszítésekre volt képes, s az orosz lakosság jobban tűrte az alacsony életszínvonalon tartást, mint az európai a sokkal magasabb életszínvonal akár egyszázalékos csökkentését a biztonsági költségvetés növelése érdekében.

Ez a fordulat következett be Putyinnal, ez legkésőbb 2014-re világos lett, de a Nyugat nem megfelelően reagált.

Most pedig eljutottunk oda, hogy az agresszor megállítható lenne, a Nyugat Kelet háború (ha muszáj) a kelet-európai síkságon megvívható lenne, az orosz amerikai erőviszonyok méginkább az utóbbi javára tolódtak el, Trump mégis feladja azt, amit zömmel republikánus elődjei elértek, hogy a keleti nagyhatalom kordában tartását *a realitások talaján* kell megoldani, ha lehet békére kényszerítve, ha kell háborúval megverve az ellenfelet.

Lényegi különbség, hogy egy 1980-as években bekövetkezett Gorbacsov ellenes puccs egy mainál sokkal gyengébb (alacsonyabb GDP-jű, kevesebb tagállamot tartalmazó, Svédországot-Finnországot semlegesnek tekintő) Európát határozhatott volna meg ellenfelének, az orosz birodalom mindenkori erejének bő harmadát képviselő Ukrajnát is erőforrásai közé számítva, s Közép-Európa néhány erős állama - NDK, Lengyelország, s minden különutassága ellenére Románia - is őket erősítette volna. (Románia és Lengyelország egy hagyományos háborúban érdemi erőt képvisel, ha Litvinov koncepciójának megfelelően a 1939-ben a lengyelek és a szovjetek együtt szállnak szembe Németországgal, a háború hamarabb ér véget német vereséggel. A 430 ezres nagyságrendű román hadsereg 1944-es átállása pedig érdemben növelte a délnyugaton 1,3 milliós szovjet hadsereg fölényét a félmilliós német hadsereggel szemben, s ez rendkívül meggyorsította a Moldván, Havasalföldön, Bánáton át Magyarországra történő előrenyomulást, s a román csapatok érdemi szerepet játszottak a Balaton térségében megindított utolsó német ellentámadás kivédésében is.).

Azaz a játszma Trump árulása és/vagy stratégiai tévedése esetében sem lefutott, Európa és Nagy Britannia képes megállítani az agresszort. A nukleáris kapacitást nem számítva az európai NATO államok fegyveres ereje sokszorosan felülmúlja Oroszországét.

A hosszabb távú tét pedig nemcsak az, hogy Ukrajna szabad marad-e, hogy Kelet Európa közvetlen orosz fenyegetés alá kerül-e, hanem az, hogy elengedjük-e az esélyt, hogy egy orosz vereség esetén "menetrendszerűen" egy zapadnyik rendszerváltás következik-be.

Van azután még egy összefüggés amiről nem beszélünk.

Ukrajna történelmileg nagyon fiatal nemzetállam. A 19. századi európai gondolkodás pl. Lengyelországot az oroszok által megszállt területnek tekintette, mely

közelmúltban lett orosz fennhatóság alatti. Ennek megfelelően . ha másból nem Spiró X-ekjéből tudja ezt a szélesebb magyar értelmiség is - Orosz-Lengyelország némi önkormányzattal rendelkezett. Hasonlóképpen Közép-Ázsia megszerzését, ami részben független államok meghódítását jelentette, részben a török birodalom helyébe lépést – az európai sajtó (a korabeli brit és a magyar lapokat is érdemes forgatni) egyértelműen, mint az orosz birodalom terjeszkedését definiálta.

A cári birodalom közép-ázsiai, baltikumi, finn, lengyel lakossággal szembeni lépései okozták, hogy a cári Oroszországról, mint a népek börtönéről beszéltek. E népek börtönben vannak – a korabeli európai gondolkodás szerint kívánatos jövőjük – konkrét tervek nélkül – éppúgy a felszabadulás, mint görögöké, vagy a balkáni népeké a török birodalom alól.

Nem sokan tekintették viszont úgy, hogy Ukrajna „természetes állapota" is az lenne, hogy Oroszországtól független legyen. A Pesti Naplóban a 19 század második felében az orosz szó 921-szer gyakrabban fordul elő, mint az ukrán szó , a létszámában sokkal kisebb litvánoknál ez a hátrány csak 144-szeres.

Az első világháború alatt Oroszország 52-szer múlta felül Ukrajnát, s csak 38 szor Litvániát.

A Kijev központú koraközépkori államot Kijevi Rusznak, azaz kijevi Oroszországnak, a Máramaros megyei magyarországi kisebbséget ruszinoknak hívták. Vagy még egyértelműbben: magyar-oroszoknak.

S bár a huszadik században a fehérek és vörösök küzdelmében, illetve a szovjet-német háború idején mindenféle ukrán önállósodási törekvés létezett, a szovjet belpolitika ellenségnek tekinthette az ukrán elitet a kozákokat, semmifajta biztonsági kockázat gondolata fel sem merült, amikor Hruscsov a SZU ukrán tagköztársaságához csatolta az egyetlen meleg tengeri orosz kikötőt, a Krímet. (Azt, hogy az Ukrajnához visszakerült Krimet a poszt szovjet katonai stratégák előbb utóbb reálisan visszaszerezhetőnek gondolták, abból is gyaníthatjuk, hogy a 2014 előtti negyedszázadban nem történtek erőfeszítések arra, hogy a Fekete tenger keleti partján, ami megkérdőjelezetlenül Oroszországhoz tartozott alig bővítették a hadikikötőket.)

A Szovjetunió széthullási lendületében függetlenedő Ukrajna lakosai a közvéleménykutatási adatok szerint, s választási eredményekből is

következtethetően 1990 és 2014 között ingadoztak a keleti és nyugati orientáció között, a nyugatiasság az orosz támadás hatására győzött az ukrán közvéleményben. Az ukrán egyház elszakadása az orosz pártiárkától szimbólikusan befejezte ezt a folyamatot.

Mármost ez a történet értelmezhető úgy is, hogy a orosz-ukrán világ Nyugatos és „Keletes" erői korábban az „egységes Oroszországban" , földrajzi kötöttség nélkül, a nagyvárosok társadalmában csaptak össze, bár Odessza akkor is nyilvánvalóan zapadnyik városnak számított, Oroszország és Ukrajna elválásával a régi zapadnyik-narodnyik (vagy: zapadnyik-szlavofil) ellentét egyértelmű területi jelentést kapott. (E jelentés folytatásaként kezdett Putyin egyértelmű keleti, azaz ázsiai orientációba, s ezen belül hírdette meg azt a programot, hogy a még mindig zömmel európai orosz lakosságnak lassan be kell népesíteni Szibéria lakható (azaz déli) négyzetkilométer-millióit.)

Azaz – számunkra, a Nyugat számára - a tét kettőssé vált: az egykori – kisebbségi – „nyugatos orientáció" került fizikailag is nyugatabbra. Ukrajnát tehát nemcsak azért kell megvédenünk, mert elvileg szeretjük a független államokat, s nem szeretjük, ha megtámadják őket, hanem azért is, mert az orosz-ukrán történelmi komplexumban oda „szorultak" a mi szövetségeseink. Másrészt pedig azért, mert a „keletes" Oroszország veresége – a Putyin rendszer bukása tarthatja távol Oroszországot attól, hogy „Ázsia" előretolt helyőrsége legyen Európával szemben.

Akik úgy gondolták, hogy a Szovjetunió bukása után a Kína illetve a iszlamizmus lesz a globális kihívás, amivel a Nyugatnak szembe kell néznie, szintén az ukrán orosz fronton való nyugati győzelemben láthatják a megoldást.

Visszatérve a kiindulóponthoz Gorbacsov és Zelenszkíj Nyugatra akarták, akarják vezetni Kelet Európát. Putyin és Janukovics pedig véglegesen Ázsiába.

Ennél globálisabb tétet elég nehéz elképzelni – s számunkra nagyobb tétet, mint hogy a magyar kormány melyik oldalon áll.

2025.10.11. Megvédeni Európát

Kérdezik tőlem többen elolvasva a És-ben megjelent Nyolcvan év múltán című cikkemet, https://www.es.hu/.../nagy-peter.../nyolcvan-ev-multan.html , hogy milyen aktualitásra utal a befejezés, amit most idemásolok:

A cikkben leírt 1945 augusztusi "történet arról szól, hogy Japán autokratikus rendszere – kézben tartott tömegkommunikációval és fanatizált lakossággal a háta mögött – Hirosima után újabb nagyváros feláldozására is kész volt, pusztán azért, hogy politikai rendszerét megmentse.

Hirosimát a japán–amerikai háború pusztította el. Hirosima halottai éppolyan ártatlan áldozatok, mint a második világháborús európai városokban áldozatul esett civilek, sőt talán még attól a néhány ezer francia civiltől sem különböznek, akik az első világháború során a frontális német támadás útjába estek.

Nagaszaki városát viszont a japán fasiszta elit példátlan önzése pusztította el.

2025 nyarán, amikor a szabad világ erői (ha vonakodva is) ismét a Gonosz birodalmaival néznek farkasszemet, nem árt észben tartanunk ezt a különbséget."

Szóval azt kérdezik többen, hogy mi a 2025-ös aktualitás, miért kell ezt az 1945-ös történelmi mozzanatot inkább számon tartanunk, mint mondjuk az 1350-es pugliai csata történetét.

Nos, a különbséget azért kell észben tartanunk, mert egyáltalán nem kizárható, hogy az orosz - ukrán háború Oroszország és a NATO közötti konfliktussá fejlődik. Természetesen nem azért, mert bárki is háború párti lenne, hanem azért mert

a. Oroszország NATO országokkal szembeni határsértésekkel, kiberháborúval, választásokba való beavatkozással kóstolgatja, hogy meddig mehet, s lehet hogy egyszer olyan választ kap, hogy attól koldul

b. Európát - katonaszakmai okokból - nem Varsó vagy Iasi elővárosában kell és lehet megvédeni, hanem valahol Közép-Ukrajnában, tehát könnyen lehet, hogy a közvetlenül fenyegetett államok előbb utóbb csapatokat is küldenek Ukrajna megsegítésére. (Orbán Viktor a NATO beavatkozását megvétózhatja, de Lengyelország, Románia háborúba lépését nem.)

Mármost egy ilyen fejleménynek igenis lehet olyan következménye, hogy a háború nemcsak anyagi veszteségekkel jár, hanem európai uniós polgárok katonák és civilek halálával is.

Ezt sokan elképzelhetetlennek, vagy vállalhatatlannak minősítik, elfelejtve, hogy az elmúlt évtizedekben európai nemzetállamok érdekeinek védelmében nem kevés katona halt meg Afrikában, Ázsiában, Óceániában, s nem kevés európai civil halt meg Európában, azokban a terrortámadásokban, melyek összefüggésben álltak azzal, hogy Európa védte érdekeit az Európán kívüli területeken. Természetesen ezek a háborúk és európai áldozataik gyakran komoly háborúellenes ellenállást váltottak ki az európai társadalmakban. Csakhogy: Európa kiszorulása Indokína, Észak Afrika, vagy a Kongó völgye ügyeinek intézéséből nyilvánvalóan sértette a francia, brit, belga stb gazdasági és politikai érdekeket, de nem fenyegetett azzal, hogy a Viet Kong harcosai vagy az angolai gerillák európai franciák, vagy európai portugálok életformáját, vagy szabadságjogait csorbítják, addig Ukrajna megvédése az európai civilizáció önvédelmi harca.

Mégis lesznek olyanok, akik az európai áldozatokért azokat az európai kormányokat fogják okolni, akik nagyobb intenzitással avatkoztak be az orosz-ukrán háborúba, mint más kormányok.

No, ezeket a jóindulatú emberbarátokat, pacifistákat nem árt figyelmeztetni, hogy

a, ha esetleg meghalnak európaiak az orosz-ukrán fronton, ők éppúgy saját hazájuk szabadságáért és nem Ukrajnáért halnak meg, mint ahogyan a 1939-ben meghalt angolok, franciák, belgák sem a lengyel szabadságért haltak meg. (S ha voltak is olyanok a kortársak között, akik ellenezték ezen országok háborúba lépését, ma nincs olyan komoly történeti iskola, ami helyteleníténé azt. Véleményeltérés legfeljebb abban van a történetírásban, hogy a németellenes háborút ellenzőket naív hülyének, vagy náci ügynöknek kell e tekintenünk).

b ezekért a halottakért kizárólag az oroszok lesznek felelősek, hiszen ők kezdték Ukrajnával fennálló vitájukat háborúval rendezni, ők kezdtek az európai választásokba beavatkozni, ők kezdtek európai légtereket megsérteni stb.

Illetve nem kizárólag: azokat is felelősség terheli majd, akik brüsszeli vétófenyegetéseikkel felbiztatták Moszkva legfőbb hadurát. És a mai muszkavezetők nem árt ha észben tartják, hogy a német kollaboráns francia miniszterelnököt Lavalt

felakasztották, de még Petain elnök (az első világháború hőse) is élete végéig ült. A mostani háború végén sem lesz nagy tolongás a büntetőügyvédek között, ki lássa el Európa árulóinak védelmét

2025.11.01 Szimbolikus érzéketlenség

Van egy kedves, szelíd hölgy, N., kilencven-valahány éves. Gyerekkori barátom édesanyja. Kisgyerekként túlélte a leningrádi blokádot. Amiket átélt a szabadlábon vállalt emberi történetek legborzalmasabbjai közé tartoznak. Vagy hetven éve hozzáment egy holokauszt túlélő orosz szakos magyar diákhoz, aki részképzésen volt a Szovjetunióban. (Fogalmam sincs, hogy a negyven év alatti olvasók értik-e ezeket a szavakat. Pár éve egy fiatal vezető politikus kissé zavartan mondta ki Oroszország nevét valami 1970-es évekbeli nemzetközi ügy kapcsán. Talán rémlett neki, hogy akkor másképp hívták... De hát olyan hosszú és bonyolult ez a történelem.)

N. Magyarországra kerülve orosz szakosokat tanított az egyetemen, minden nyarát a Szovjetunióban töltötte. Fiával azóta is oroszul beszél, akcentusa hetven év után is olyan, mintha egy éve lenne Budapesten. Nem politizált, amennyire tudom, soha.

Élete központi eseménye volt sok évtizeden át, hogy a szovjet, majd az orosz követség évente fogadást adott a leningrádi blokád Magyarországon élő túlélőinek, és őt ott megbecsüléssel fogadták. Amikor Putyin még jobbára békésen diktatórikus dolgai megkezdődtek, beszélgettünk: kérdeztem, elmegy-e még. Azt felelte, hogy "good or bad, but my country." Vagy legalábbis a története az enyém - tette hozzá.

Amikor Putyin megtámadta Ukrajnát, N. írt egy e-mailt az orosz követségnek, hogy amíg egyetlen orosz katona van Ukrajna földjén, őt ne hívják a leningrádi blokád túlélőinek rendezett fogadásra. Meg tájékoztató e-maileket se küldjenek neki, ami az orosz követség protokolljában egyébként benne volt. Erre egy tisztviselő - aki sok éve minden fogadáson társalgott vele - felhívta, próbálta meggyőzni. N. - mondom, szelíd nő - azt válaszolta, hogy szóba sem áll vele, mert egy olyan kormányt képvisel, amelyik nem jobb, mint amely több családtagját és a kis barátnőit megölte több mint nyolc évtizeddel ezelőtt.

De amikor elismerésemet fejeztem ki neki, nem is értette. Hogyan lehetne másképp cselekedni?

Lehet így is viselkedni. Meg lehet úgy is viselkedni, hogy valaki leszavazza: Navalnijról nevezzék el a kisföldalatti Bajza utcai, az orosz követséggel szemközt lévő állomását. Nem sokat ér egy állomásnév, de arra jó, hogy emlékeztesse azt, aki kilép a követségről, hogy a diplomáciai protokollok ostobasága miatt egyelőre szabadon jár-

kel egy NATO országban, ráadásul annak ellenzéki vezetésű Budapestjén; de közben nagyon sokan azt gondoljuk, a legjobbat akkor tenné, ha hazatakarodna, amíg valaki - diplomáciai protokoll ide, diplomácia protokoll oda - a civil diplomácia keretében be nem töri az ablakát.

Persze vannak közlekedés-szakmai érvek az átnevezés ellen - ilyen például az utastájékoztatás biztonsága, ami miatt nemcsak a nevezett megállóban kellene lecserélni a táblát, hanem térképek, táblák ezrein, és az egy vagyon lenne. Csakhogy ez tipikusan olyan ügy, amely - ha akarnák - megoldható lenne, hiszen lehet azt mondani, hogy „Bajza utca - Navalnij emlékmű” a megálló neve (lásd "Etoile - De Gaulle" megálló Párizsban), és ha kell, szabályt sértve vagy szabályváltoztatással nem átalakítani a közlekedési táblák ezreit. Akik nem ismerősek a budapesti metróhálózatban, úgyis zömmel interneten fognak útvonalat tervezni maguknak, és az ő figyelmüket – főleg, ha külföldi turisták vagy ukrán menekültek - biztosan nem kerülné el egy ilyen gesztus.

Az orosz birodalmiság Európát és az orosz másként gondolkodókat fenyegető fellépése eddig az évszázad legjelentősebb kérdésének tűnik. Egy ezzel kapcsolatos fővárosi gesztust felháborító cinizmus "Facebook-profil váltogatáshoz" hasonlítani, ahogyan Vitézy Dávid frakcióvezető és közlekedési szakértő tette.

Azon sírunk, hogy mennyi mindent vett el a fideszes kétharmad a várostól, ami sokkal inkább a miénk, mint az ország. Ebben a sírásban a Fidesz-frakció kivételével minden budapesti politikus részt vesz. De láthatólag azzal, amit a Fidesz itt hagyott, és nem kerül szinte semmibe, azaz az emlékezetpolitikával a leggyalázatosabb nemtörődömséggel viselkednek.

Október 23-án történetesen épp az orosz követség mellett álltam és hallgattam Magyar Pétert a kivetítőn. Magyar beszélt ugyan a megbékélési törvényről (mi a fene lehet az most, amikor még fel sem tárult a Fidesz-korszak teljes bűnügyi mérlege - töprengtem), de gondolom, a magamfajták megnyugtatására egyúttal felemelte a felelősségre vonandó politikusbűnözők számát négyezerre a háromról. Jó, legyen megbékélés. De arra azért oda kellene figyelni, hogy a történelem nagy szimbolikus kódjai tekintetében Magyar Péter egy lépést sem hátrálhat.

A kérdésére - amit most is feltett, akárcsak augusztus 20-án -, hogy "Kelet vagy Nyugat?", nem lehet kétséges a válasz. És a "Nyugat" - olyan külpolitikai évek után,

ami Orbánt jellemezte - nem lehet más, mint a feltétel nélküli kapcsolódás a tettrekészek koalíciójához. Különös tekintettel arra, hogy míg a kalinyingrádi enklávé miatt Lengyelország a legfontosabb frontország a Nyugat és Oroszország között, addig Záhony a legfontosabb kapcsolódási pont a Nyugat és Ukrajna között. Ez is közlekedésszakmai kérdés. És Magyar Péternek pusztán választásmatematikai okokból sem lenne szabad e kérdésben kétséget hagynia.

1939-ben (a magamfajták nyilván akkor is ellenzéki szavazók voltak, picike liberális vagy szocdem frakciót küldve a parlamentbe) biztos nem foglalkoztam volna Bajcsy-Zsilinszky múltjával. (Emlékeztetőül : egy ellenzéki politikus, Achim András előre megfontolt szándékú meggyilkolásából mosta ki őt a korabeli igazságszolgáltatás.) Szövetségesnek láttam volna. De ha egyetlen apró gesztust tesz Hitlernek, elbizonytalanodtam volna bármiféle nemzeti egységfront értelmét illetően

.

2025.11.16. Szlávok háborúja?

Sokakat szíven ütött, amikor Orbán Viktor arra hivatkozva jelentette be – viszonylagos – érdektelenségét az orosz-ukrán háború kérdéskörében, mert az „két szláv nép harca". Az állítástól azért viszolyogtunk, mert úgy gondoltuk, Orbán majdnem rasszista hangot ütött meg, azaz azt mondta, hogy vagyunk „mi", magasabb rendű európaiak, s vannak a hozzánk képest alacsonyabb rendű szláv népek. (Orbán gondolata környezetemben sokakat emlékeztetett az 1940-es évek első felében harsogott német propagandára s bizonyos értelemben gyakorlatra, amely szisztematikusan másképpen kezelte a megszállt nyugati területek lakosságát és hadifoglyait, mint a megszállt keleti területek lakosságát és hadifoglyait. Formál-logikailag ugyan a magyarok, finnek, észtek , melyek tudvalevőleg nem indoeurópai nyelvet beszélnek egy igazán következetes náci világban nem nézhettek jó kilátások elé, de ennek a közvetlen megtapasztalása csekély volt, a náci Németország – a zsidók ellen viselt háború kivételével, propagandájában és nemzetközi gyakorlatában egyaránt a német birodalmi érdeket a faji politika fölé rendelte – mi mással lehetne magyarázni, hogy a többségében „fajrokon" USA ellen Japánt támogatta. A német szövetségből kiugró finnek „meggyülöltetésére" nem volt elegendő idő, a magyarok meggyülöltetésére pedig nem volt elegendő ok, hiszen a magyar csapatok nagy többsége tavaszig kitartott német szövetségesei mellett.)

Szóval a „szlávozás" sokunkat erre emlékeztetett, ezért úgy gondoltuk, elegendő univerzalista érvekkel visszautasítanunk azt.

Csakhogy - mint oly gyakran – nem számoltunk azzal, hogy az ugynevezett *hétköznapi gondolkodásban annál kevesebb közünk van valamilyen problémához, minél távolabb vannak tőlünk a probléma résztvevői.*

Egyértelműen kimutatható, hogy családtagjaink kisebb bajainak orvoslását jobban elvárjuk magunktól, mint szomszédaink nagyobb bajainak orvoslását, településünk kicsit problematikus ügyei – még olyan ügyek is, amelyek közvetlenül nem érintenek minket – nagyobb figyelmet kapnak, mint az ország más megyéiben lévő települések nagyobb ügyei. Nem kellett ahhoz európai unió, hogy az európai országok olvasóközönsége jobban érdeklődjön más európai országok dolgai iránt, mint távoli földrészek dolgai iránt. A történetszociológus jól empirizálhatja, hány soros hírben számol be a média a megyében, az országban, a kontinensen, vagy a bolygó más

pontjain történő tömegbalesetekről. A tömegbaleset azért jó példa, mert politikai, kulturális vagy gazdasági híreknél jelen lehet az a gondolat, hogy az olvasó politikai, gazdasági, kulturális viszonyait áttételesen vagy analógiásan jobban érinthetik az azonos országban történő dolgok, mint az idegenben történők, addig két nyírségi autóbusz összeütközése semmivel sem érinti jobban a győri olvasót, mint két norvégiai autóbusz összeütközése – az elsőből mégis hír lesz a győri médiában, az utóbbiból kevésbé.

Orbán azon felismerésével tehát, hogy „távoli buszütközéseket" kevésbé tart súlyosnak a hétköznapi perceptáló hiába szegezünk szembe univerzalista érveket.

Két másféle érv szegezhető azonban szembe.

Az egyik, hogy olyan gondolkozás, ami a „szláv népek ügyeit" Európa ügyeitől elválasztva kezeli azoknak a történeti eliteknek a szemében, amelyeket akár *a jobboldali szavazók* referenciának érezhetnek sosem létezett.

Csak néhány példa: a német-római birodalom a középkorban természetes részének kezelte Csehországot, a birodalom középkori alkotmányosságának kulcstényezője volt, hogy kik császárválasztók: a cseh király mindig közéjük tartozott. A török expanzióval szembeni összefogásnál természetes alternatívaként merültek fel a magyar Hunyadi, a szláv Jagello, és a német Habsburg dinasztia. A szláv államok éppolyan természetességgel háborúzgattak egymás ellen, mint a német nyelvű államok, s az angolul beszélő népek is csak legutóbbi évszázadban kerülték el az egymás közötti háborúzást. E háborúkban az egymással szemben álló államok teljes természetességgel vontak be „nyelvtestvéreikkel" folytatott harcukba más nyelvű államokat.

A háború, mint a nemzetközi ügyek intézésének módja ugyan „rossz dolog", de ha van, azok járnak jobban, akik nem a nyelv és a vallás azonossága/távolsága, hanem az érdekek azonossága/távolsága alapján választják ki szövetségesüket vagy ellenfelüket.

A másik – hasonlóképpen nem univerzalista - érv Orbán megközelítése ellen, hogy a háborúzás elemi szabálya szerint egy háborúból mindig az a fél jön ki jobban, akinek a területén nem folyik háború, nincsenek csapatmozgások. Anglia és az USA jobban jött ki az első világháborúból, mint azon győztes szövetségesei, amelyek területén nagyon jelentős volt a pusztítás, a második világháborúban – az angliai német

bombázások miatt – ez már csak az USA-ra igaz. Az jár jól, aki az országa szabadságáért megvívandó háborút minél távolabb tartja a határaitól, függetlenül attól, hogy mit gondol arról az országról, annak népéről, amelynek területén a nagy ellenféllel összecsap. Orbán „békepártisága”, Ukrajna NATO tagságának blokkolása történelmileg nem kevesebbet kockáztat, mint hogy néhány év múlva a Nyugatnak Magyarország területén kell megállítania az előretörő oroszokat, ami összehasonlíthatatlanul nagyobb veszteséget okozhat a magyar lakosságnak, mint egy mostani bevonódás.

2025.11.24. A magyar-svéd reláció esete

Orbán Viktor külpolitikáját sokan azért bíráljuk, mert az európai föderalizmus hívei vagyunk. Ez a cikk azonban nem ezt teszi, hanem arra mutat rá, hogy a szuverenitásvédelem szempontjából a FIDESZ külpolitikai elveit helyeslő olvasó is károsnak kell, hogy ítélje a *konkrét* orbáni külpolitikát: olyannak, amely rövid távú kormányzati célok érdekében feláldozza a stratégikus nemzeti érdeket.

Az Európához tartozó, de nem föderalista, és a NATO-hoz tartozó, de független magyar külpolitikai vonalvezetéshez egyértelműen *erős kétoldalú kapcsolatokra* van szükség. Az alábbi írás amellett érvel, hogy ezeknek a kétoldalú kapcsolatok fel nem építésére, sőt rombolására a magyar-svéd reláció Orbán által történő alakítása jó példa.

1. A kormány által támogatott történelemszemlélet abban *nem tér el* ellenzéke – és Európa uralkodó közvéleménye - történelemszemléletétől, hogy a Holokausztot hatalmas nemzeti tragédiának tartja. (A FIDESZ-es emlékezetpolitikának az a fontos sajátossága, hogy az 1944 október 15 előtti uralkodó körökben jelentősnek láttatja a nácizmussal való szembenállást, s az embermentés mértékét is.) Konszenzus van arról tehát, hogy nagy bajban, halálos fenyegetésben voltak magyar polgárok százezrei. A nagy baj tudatához - normális esetben - hozzátartozik valamifajta kollektív hála, amit a bajban segítséget nyújtó felé érzünk. Bár többféle segítségnyújtó volt, a külföldi segítségnyújtás szimbólumává mégiscsak a *svéd diplomata* (tehát nem magánszemély, hanem az állam képviselője) Wallenberg vált. Erről társadalmi tudomás mindig is volt - ezért magyarosították vezetéknevüket nem kevesen "Svéd"-re, s lett - amint lehetett - Wallenberg-egyesület, -szobor, utca...

Túl sok hálára a szegény és perifériális helyzetű Magyarországtól a gazdag és centrális helyzetű Svédország azóta sem tartott igényt. A 2020-as években először történt a történelmünkben, hogy egy svéd nemzeti ügy kapcsán Magyarországon, magyar kormánytöbbségen múlott valami, nevezetesen Svédország NATO csatlakozása, amit magyar parlament, a közismerten erősen Orbán Viktor vezette frakció akadályozott. Ez nyilvánvalóan tartósan negatívan hat Magyarország és Svédország kormányzata közötti bizalomra.

2. Széles körben honos, de a FIDESZ által különösen is támogatott történelemszemlélet szerint a magyar történelmi tudat egyik legnehezebb öröksége

a Trianon szindróma, mégpedig nem egyszerűen az, hogy több millió magyar anyanyelvű ember került kisebbségi sorba, hanem az is, hogy nehézkes annak feldolgozása, hogy Európa egyik legnagyobb államából az akkori Európa egyik legkisebb államává vált a Budapest központú ország 1920-ban. Mondhatjuk ugyan, hogy relatíve nagyobb területi veszteséget élt meg Belgium vagy Hollandia, amelyek területe 1960 előtt több millió négyzetkilométer volt, de persze lehet legyinteni - azok távoli területek voltak, nem olyan közeliek, mint a mai magyar határ és a történelmi határ közötti kétszázezer négyzetkilométernyi terület. Magyarország nagyhatalmi státusának elveszéséhez hasonlót ért meg viszont korábban Svédország, a történelmi svéd birodalom és a mai Svédország arányai, jelentősége nagyjából úgy aránylik, ahogyan a történelmi „Magyarbirodalom" (tényleg ez volt a hivatalos statisztikai neve a Magyarországból és Horvátországból álló komplexumnak:) és az 1920 utáni ország. A svédek ezt remekül feldolgozták - példamutató lett Svédország viszonya az „utódállamokkal", s a kisebbségek sem jelentenek ellentétforrást. Bár már régen nem használjuk a régi latin mondást, hogy a történelem az élet tanítómestere, azért ennek szofisztikáltabb megfogalmazásai mégis egy irányba mutatnak, mármint, hogy a történelmi tudás mai helyzetek megítélésében, differenciáltabb gondolkozásban, a döntési alternatívák mérlegelésében segíti polgárok millióit. Svédországról való „pozitív beszéd", a magyarországi Trianon traumára gyógyítólag hatna, a negatív beszéd tehát ellenkezőképpen hat.

3. A FIDESZ-es külpolitikai kommunikáció nem egyszerű feladatot vállal: annak az útnak a dicséretét, hogy Magyarország – Orbán Viktor személyes aktivitásával – egy bő évtizednyi „semlegesség" után az Európai Unió és a NATO tagja lett, ezt az állapotot fenn kívánja tartani, de közben kormánya és parlamenti többsége számára meg akarja őrizni teljes kül- és belpolitikai mozgásszabadságát. A svéd politikai elit és a svéd többség is hosszú-hosszú évtizedeken át úgy gondolta, hogy Svédország úgy lehet része a szabad világnak, hogy ehhez nem szükséges a NATO tagság. A Szovjetunió és az Atlanti Óceán között fekvő ország lakosai úgy gondolták, hogy egy világkonfliktusban a "svéd szabadság" NATO tagság nélkül is fenntartható. Teljesen valószínűtlen, hogy azt gondolták volna, hogy az ereje teljében lévő Szovjetuniót Svédország katonailag meg tudja verni, sokkal inkább azt, hogyha a Szovjetunió rászánja magát arra, hogy a megtámadjon egy európai országot, azt a NATO akkor is a Nyugat elleni támadásként fogja értelmezni, hogyha nem NATO tagot ér támadás. És igazuk is lett, amennyiben a Szovjetunió a nemzetközi nagyhatalmi

megállapodásban neki „ítélt” zónán kívüli európai országot 1945-től 1991-ig nem támadott meg. Nem így a 21. században, amikor megtámadta – a szintén nemzetközi garanciákkal de *nem* NATO tagsággal védett Ukrajnát, melyre viszont a NATO – ma már elmondható – nem reagált háborúba lépéssel. Eme történelmi változás hatására került többségbe Svédországban a NATO tagság tábora. A szuverenista, de végül mégiscsak NATO tagságot választó hazai értékrend akár rokonnak is láthatná az évtizedekig szuverenista. de végül NATO tagságot választó Svédországot. Aki annak idején - semlegességi iluziókat feladva igennel szavazott a magyar NATO csatlakozásra, bármely párt szavazója is volt egyébként, attól elvárható, hogy svéd csatlakozást is feltétel nélkül támogassa – s erős túlreagálásnak érezze, hogy Magyarország ezt késleltesse – egy potenciális világháborúhoz képest – miniatűr vita(, mármint, hogy svéd politikusok – kizárólag verbális eszközökkel – bíráltak magyar belpolitikai intézkedéseket, jogszabályokat) miatt.

4. Amikor éppen nem Trumpnak hívják az amerikai elnököt, a FIDESZ-kormányok külpolitikai gondolkodása, NATO-szkepticizmusa hasonlatos az Európa más pontjain is fellelhető NATO szkepticizmussal, hogy a NATO fegyverkezés stabil piacot jelent az amerikai hadiiparnak, s a NATO országokban folyó hadiipari fejlesztések is alkalmazkodnak az amerikai érdekekhez. Magyarán illeszkedett ahhoz a tényhez, hogy bár abban „mindenki” egyetértett, hogy a háborút el kell kerülni, azt világszerte sokan gondolják, hogy a fegyverkezés, a hadiipari fejlesztés stabil konjunkturát jelent, a gazdaság azon potenciális húzóágazatát, amit a kapitalizmus ciklikus természetéből következő gazdasági recesszió nem érint, s nem utolsó sorban, amelyben egészen hosszú távra tervezhető, nagyszabású innovációs projektek megvalósíthatók, amelyek a hadiiparon kívüli életünk egészét is egyre jobbá teszik, azaz jobb lenne, ha ez a hadiipari huzóerő és ez az innováció „hazai” munkavállalókat, kutatókat, tőkéseket segítene és nem amerikaiakat. A magyar jobboldali szavazó- ha máshonnan nem a Grippen ügyből - értesülhetett arról, hogy a nyugati világban az USA-n kívül van minimum még egy nagy hadiipari, hadifejlesztési központ, tudniilik Svédországé. Akinek az a baja a NATO-val, hogy túl erős benne az amerikai érdek, szintén a svéd csatlakozást kellett volna, hogy feltétel nélkül támogassa – a FIDESZ azonban nem ezt tette.

5. Amióta a jobboldal hivatalos emlékezetpolitikája Magyarországon belenyugodott abba, hogy finnekkel vagyunk nyelvrokonságban, egyfajta sorsközösségben, minden „nemzeti érvelésű” embernek aggódnia kellene a finnekért. Már 1940-ben kiderült,

hogy a finnek jó katonák, de azért az is, hogy ha igazán beindul az orosz gőzhenger, akkor sürgős segítség kell ahhoz, hogy Finnországot meg lehessen védeni. (Sajátos módon az 1939 decemberében kitört szovjet-finn háború időszakában a britek, a következő, 1941 juniusában kitört szovjet-finn háború időszakában a németek voltak Finnország szövetségese.) Mármost - ez talán többeket nem lep meg – Északon, ahol a régi NATO tag Norvégia és Finnország összeér, hideg van és rosszak az utak, tehát Finnországnak segédkező nyugati erők, csak Svédországon keresztül siethetnek Finnország védelmére, illetve mehetnek oda annak érdekében, hogy elrettentsék az oroszokat… A FIDESZ többség azzal, hogy késleltette Svédország NATO tagságát, komoly veszélybe sodorta Finnországot.

6. A jobboldali szavazók, s politikusok nagyrésze láthatóan tudomásul veszi, hogy van politikai ellenzék a parlamentben, működik néhány erősen kritikus sajtó termék, százezerszámra jelennek meg Orbán-kritikus , Orbán-gúnyoló szövegek a Web2 felületein. Ez a kritika és bírálat természetes módon külföldi politikusokat is ér – Orbán, ha az orosz, belarusz, vagy kínai kollégája azt kérné tőle, hogy hallgattassa el az orosz, belarusz vagy kínai vezetést bíráló magyarországi hangokat, nyilvánvalóan azt felelné, hogy ő ezt nem teheti meg, s természetesen súlyosan sérelmezné, hogyha pl az oroszok e cenzurális lépés elmaradásának megtorlásaként felemelnék az olaj vagy a gáz árát. Azzal érvelne, hogy Magyarország energiabiztonsága olyan stratégiai érdek, amit *verbális* sérelmek miatt nem szabad kockára tenni. Hogyan lenne elfogadható, hogy Svédország nemzeti függetlenségét biztosító NATO tagságot, Magyarország apró verbális sérelmek miatt blokkolta?

7. Ha úgy alakulna az eurázsiai történelem, hogy bármilyen keleti támadó Magyarországon keresztül kívánna a Nyugat szíve vagy éppen a Földközi tenger felé előretörni, közel sem mindegy, hogy a közvetlenül nem fenyegetett országok mekkora erőforrást és milyen tempóban mozdítanak meg – nem egyszerűen a háború megnyerése, hanem annak érdekében, hogy pl. Magyarország átmenetileg se kerüljön ellenséges megszállás alá. A hagyományos fegyveres erejét és gazdasági, ipari erőforrásait tekintve igen jelentős Svédország ezirányú áldozatkészsége természetesen lehet kisebb is, meg nagyobb is, mint ami a nemzetközi kötelezettségekből következik. Ha nem javul a magyar-svéd viszony, a svéd segítség mértéke bizonyosan kisebb lesz: a jelenlegi külpolitikai vonalvezetés nem kevesebbet kockáztat, minthogy Magyarország keleti területei, vagy akár egésze

nagyobb valószínűséggel kerül idegen megszállás alá, mint ha jó viszonyt ápolna Svédországgal.

Orbán tehát – ha igaza van, ha nincs szuverenista koncepciójában – bizonyosan elveszítette arányérzékét, s bármilyen tapasztalt politikus: bebizonyította alkalmatlanságát.

2025.12.18. A baloldali politikusok, a szavazóik és a Tisza

Az teljesen helyénvaló, hogy eltérő elképzelések, s eképpen baloldalon belüli *vita* van arról, hogy mi a helyes baloldali stratégia 2026-ban, hogyan lehet leginkább a baloldali értékek képviseletét megerősíteni, s némi esélyt szerezni arra, hogy valamiféle baloldali kormánya legyen *egyszer* az országnak. Nem helyes viszont, hogy az e pillanatban 2026-os indulásukat igérő baloldali pártok számos hivatalosnak minősíthető megszólalója kétségbe vonja azok autentikus baloldaliságát, akik nincsenek velük azonos álláspontón. Történelmi tény ugyanis, hogy a baloldal *mindig* erősen fragmentált volt, a szocialista pártban mindig is jól látható csoportok léteztek, s mindig nagy számban voltak olyan baloldali közszereplők is, akik párton kívüliek voltak. S bár a politikatörténet az 1994-1998-as illetve a 2002-2008-as korszakot szociálliberális kormányzati ciklusnak hívja, melyben az MSZP-nek osztja a baloldali és az SZDSZ-nek a liberális szerepet, mindenki, aki akkor élt – vagy fellapozza az akkori újságokat, megnézi a politikusokkal készült videofelvételeket – tudja, hogy az MSZP-nek voltak igen liberális arcai, és az SZDSZ-ben igen erős baloldali értékek voltak. Nemzedékünkben mindenki természetesnek tekinti, hogy a baloldali emberek nem egyetlen párt fegyelme alatt cselekszenek, ezért tekintette mindenki legitimnek, hogy a 2010-es években néhány szocialista színekben megválasztott politikus kiváljon az MSZP frakcióból, és Demokratikus Koalíció néven önálló politizálásba kezdjen. Azt az állítást, hogy *egyetlen autentikus baloldali álláspont* van. talán célszerű a későbbiekben is kerülni, már csak azért is, mert egy-központú baloldalra sosem lesz annyi szavazat, mint az egyközpontú jobboldalra: ennek az oldalnak az értelmisége, sajtóelitje, szakértői tábora megszokta és elvárja, hogy a baloldal sokféle legyen.

E sokféleség most például abban nyilatkozik meg, hogy van, akik azt tartják kisebb kockázatnak, hogy nem bukik meg az Orbán kormány, s van, akik azt tartják kisebb kockázatnak, hogy egyetlen baloldali párt sem éri el a parlamenti küszöböt.

Nem kétséges, hogy a világ demokratikus baloldali erői az 1940-es évek elején a New Dealt megvalósító Roosevelt kormányban bíztak – tekintettel arra, hogy többi demokratikus baloldali kormányzatok közül csak Svédországé, Ausztráliáé, Új Zélandé maradt cselekvőképes. A demokratikus baloldal erői – még ha nem is voltak

részleteikben ismertek a koncepciós perek, vagy a diktatúra mértéke – nem azonosulhattak Sztálinnal és a Szovjet Kommunista Párttal, s nem azonosulhattak Churchillel és a Brit Konzervatív Párttal sem. Lényegében mindenki belátta azonban, hogy a Hitlerizmus győzelme vagy stabilizálódása elfogadhatatlan Európában, tehát a „három nagy" együttműködését, ami a hitlerizmus megsemmisítésének az útja, támogatni kell. Ennek pedig az az *ára*, hogy a brit munkáspárti törekvéseket a kormányzás átvételére a demokratikus baloldaliak egy ideig nem támogatták, amiképp a Sztálin ellen (emigrációból) küzdő mensevik ill szociálforradalmár erőket sem, melyek számára Sztálin megbuktatása, s az 1917 februári forradalom által teremtett többpártrendszer visszaállítása élvezett volna preferenciát.

A helyzet ma egy lényeges ponton analóg: az európai demokratikus rendet ma elsősorban Putyin és európai szövetségesei, így Orbán Viktor fenyegetik. Ahogy a negyvenes évek baloldali politikusaitól elvárható volt, hogy korlátozzák intézményes ambicióikat, pontosabban halasszák azt a nácizmus elleni győzelem utánra, ugyanúgy várható el ma a mai baloldaliaktól ugyanaz.

Ha stílusban nincs is igaza a Tiszára szavazást mindenképpen elutasító érvelésnek egy speciális történeti helyzetben tartalmilag akár igaza is lehetne. Akkor lenne így, ha az 1945-ös és a 2026-os rendszerváltás analóg lenne.

Ismeretes módon az 1945-ös magyar rendszerváltás erői (melyek az 1940 es évek első felének legális és illegális ellenzéki pártjait, mozgalmait nevezték meg elődjüknek) a 2026-os rendszerváltás híveihez hasonlatos módon teljes mértéken ki akarták iktatni az előző évek politikai elitjét. Sosem, azóta sem látott arányban mozgósították ehhez a szavazójogosult lakosságot: 90 % feletti részvétel volt. Ugyanakkor nem zárhatjuk ki, hogy ezen a választáson a „bukott rendszer" kormánypártjai, vagy azok utódpártjai többségbe kerülhettek volna, s akkor semmifajta rendszerváltás nincs Magyarországon. A Szövetséges Ellenörző Bizottság – hasonlóan eljárva, mint az összes többi náci kollaboráns országban - *nem engedte elindulni* a győzelemre leginkább esélyes erőket, melyek az 1939-1944 es parlamentet uralták. (Az 1939-es választáson „természetesen" a kormánypárti jelöltek számára kedvezett a pálya, de a visszacsatolások utáni hangulatban enélkül is nyertek volna, ha nem is annyira.) 1945 re visszatérve: egy olyan választáson, ahol bárki győz , *mindenképpen a rendszerváltók győznek,* természetesen nem volt indokolt, hogy a pártok együtt induljanak – ettől függetlenül bárki, bármennyire is

győzött, előzetes döntés szerint koalíciós kormányban működött együtt versenytársaival, a parlamenti ellenzéknek néhány hely jutott összesen.

A 2026-os választás azonban nem a Putyint és szövetségeseit megbuktató háború *utáni első, hanem a háború előtti utolsó választás (már ha Orbán Viktor jóslatának hinni lehet)* . Így senki nem fogja megakadályozni, hogy korunk Európa-ellenes illetve demokrácia ellenes kormánypártja elinduljon a választáson, s nagyságrendileg a szavazók felét magához vonzza.

A baloldali pártok politikusainak *ehhez a realitáshoz* kellene alkalmazkodnia. Ahogyan ezt a döntést – a nem indulás döntését - a momentumosok már meg is hozták. Egyelőre kampány van, a Demokratikus Koalíciónak vagy az MSZP-nek, a Párbeszédnek meg kell mutatnia az erejét, ezt értem. Minden formációnak jogában áll akár az utolsó percben is úgy döntenie – nem száll be a versenybe. Azért, hogy ezzel biztosítsa a rendszerváltást. És ezzel fizessen be a jövőre. A Tisza ugyanis – szerintem - egy jellegzetes választási párt. Olyan erő, amelynek a dolga, hogy leváltsa az előző rendszert. Ha ez megtörtént, a választók ismét politikai-világnézeti orientáció szerint fognak tájékozódni, s ha az autokratikus rendszer visszatérését a 2026-ot követő hónapok ügyészségi és törvényhozási munkájával sikerül megakadályozni, egy baloldali összefogás érdemi esélyese lesz a következő választásnak. Ha pedig a FIDESZ továbbélését nem lehet jogilag megakadályozni, egy korrekt választási rendszerben a demokratikus erők nagykoalíciója vághat majd neki a következő választásnak.

Felelős politikusokhoz méltó, komoly vita, hogy ez így történjen-e, vagy sem. Tessék úgy is viselkedni.

2025.12.19. Az elnök és a pedofília leplező bűnszervezet

A magyar köztársasági elnök - helyénvaló módon - azt mondta, hogy nemzeti konszenzus van abban az ügyben, hogy a pedofil szörnyűségeket meg kell szüntetni. Viszont közel sem köztársasági elnökhöz illő módon azt is mondta, hogy bajt csinál az, aki a pedofil ügyekhez vezető működési bajokat fel akarja tárni.

Miért más ez a helyzet, mint amikor egy másik közjogi méltóság, Orbán Viktor egy emlékezetes pillanatban azt mondta, hogy "a haza nem lehet ellenzékben"? Azért, mert az csupán retorikai fogás volt. Miniszterelnök úr pontosan tudja, hogy a haza, a nemzet, akár a magyar választópolgárok összességét, akár a magyar anyanyelvű, magyar kulturális identitású embereket értjük alatta, végzetesen megosztott: a bármiféle akaratnyilvánításra vagy véleménykifejtésre képes embereknek általában a fele támogatja őt, a másik fele pedig vagy az ő kihívóját, vagy egyáltalán, azt a gondolatot, hogy NE ő legyen a miniszterelnök.

Mindennapi izgatott vitáink, hogy melyik közvéleménykutató hány százalékot mér ide vagy oda, illetve hogy 1998 és 2022 között a választások végülis mikor milyen eredményhez vezettek, eltörpül ehhez a tényhez képest. Miniszterelnök úr tudja ezt, ennek megfelelően viselkedik: kampányol, az övéihez beszél, és amennyire tudom, pártelnökként is domináns szerepet játszik. Orbán Viktor tehát pl. nekem nem is akar megfelelni, és igaza is van, hiszen már több mint negyedszázada azt akarom, hogy ő semmiképpen se legyen miniszterelnök. Tehát nem adnék tanácsokat arra, hogy mit csináljon jobban.

Viszont a magyar Alaptörvényben az van ígérve, hogy a köztársasági elnök mindannyiunké. Mivel a jelenlegi elnök élete nagyrészében jogász volt, vélhetőleg nem egyetemista korában hallott utoljára arról a jogszociológiai közhelyről, hogy minden bűncselekménynek van többféle társadalmi kontextusa. Milyen társadalmi okok vezettek ahhoz, hogy valakik bűnelkövetővé váljanak, mi vezetett oda, hogy mások áldozattá váljanak? Mi akadályozza/támogatja, hogy valamely bűncselekmény szisztematikussá váljon? Milyen társadalmi politikai körülmények befolyásolják a rendőrséget, az ügyészséget, a bíróságot, a büntetésvégrehajtást, illetve a kegyelmezési folyamatot?

Ha ezek nem lennének társadalmi ügyek, akkor pusztán a bulvársajtó és olvasói érdeklődnének a dolog iránt, a "Kovács úr feldarabolta feleségét és meg is ette őt" típusú cselekményekhez hasonlóan. Azért közügy ez az egész, mert vannak társadalmi összefüggések, és ha vannak társadalmi összefüggések, akkor politikai összefüggések is vannak.

Az elnöknek az lenne a dolga, hogy ne bírálja, hanem üdvözölje, hogy személyekre és intézményekre tekintet nélkül vizsgálatok tárják fel az egész összefüggésrendszert.

Ha ő ezt nem így gondolja, milyen morális oka van arra, hogy ha az őt jelölő közösség majd kisebbségbe kerül 2026-ban, akkor elnök maradjon?

2025.12.31. BUÉK-2026

Nem tudom, 2026 a győzelem éve lesz-e, vagy a teljes vereségé - mármint mindazokban a közügyekben , amik fontosak nekem. Semmilyen fronton nem állunk nyerésre - de mindenütt van esély a dolgok jobbra fordulására. Ukrajna - bár mind kevéssé számíthat legfontosabb történelmi szövetségeseire, kitart. Talán Európa is, vagy legalábbis néhány európai főváros. Amíg talpon vannak, talán itt sem az oroszok, meg a kínaiak diktálnak majd egyértelműen, ha ügynökeiek köztünk is maradnak majd, kormányon vagy ellenzékben. Kitart - ahogy évtizedek óta - Izrael is. Persze nem kedveljük a mostani kormányát, de évezredes tapasztalat, hogyha elesik a a Földközi tenger keleti partvidéke akkor a Gibraltárig és Skandináviáig senki nem lesz biztonságban. Európa legszégyenletesebb kormányát, a budapestit, egyre többen akarják leváltani, de még ma sem bízik benne a többség, hogy sikerül is. A baloldali ellenzéknek már csak pár hónapja van arra a fordulatra, a nagyobb diktatúraellenes erő megtámogatására, ami valóban történelmivé tenné a diktatúrával szembeni évtizedes harcát - az európai és magyar baloldal az elmúlt száztíz évben sokszor kész volt erre az áldozatra, remélem mai képviselőik is átlátják a történelmi tét nagyságát. A magyar tudóstársadalomban is vannak erők - kisebbségben aláírásokat gyűjtők, tiltakozók - akik saját intézményeik gyávaságával és konfliktuskerülésével is szemben állva - még kitartanak. Az egyik utolsó végvár kék kapuja fölött - aki nem tudná a kék a szabadság szine - még leng az európai zászló a Dankó utcában.

Amit bizton üzenek barátnak és ellenségnek, hogy - már amíg a nagy kaszás közbe nem szól - az általam szervezett dolgok, s az általam mondott dolgok sem lesznek mások.

És ami a lényeg: néhány emberre 2026-ban ugyanúgy számíthatok, mint 2025-ben. És ennél nincsen fontosabb.

2026.01.11. Helyes diagnózis – eltérő gyógymód

Nagyon régen éreztem azt, hogy Orbán Viktornak két egymást követő mondatban igaza van – talán akkor volt ilyen utoljára, amikor a Süsü a sárkányt jellemezte, Csukás István halálakor, 2020-ban.

Orbán ugyanis pár hete a következőt mondta egy vidéki beszédében:

„2026-os lesz a háború előtti utolsó választás. Amilyen kormányunk lesz 2026-ban, olyan lesz a sorsunk a háborúban". Az ellenzéki sajtó ezt úgy értelmezi: Orbán riogatással akar választást nyerni.

Én viszont attól tartok: igaza van. Minden jel arra utal, hogy Oroszország meg fogja támadni Európát.

Vagy azért, mert Európa sokkal nagyobb ütemű fegyverszállításokkal megvédi Ukrajnát, s ennek során az orosz birodalom megkezdett helyreállításának akadályává válik, ettől az oroszok újabb és újabb berepülésekkel, NATO államok légterének megsértésével akarják elriasztani, s egyszercsak valamelyik európai állam légvédelme teszi a dolgát, azaz mint bárhol a világon ellenséges államok között szokás, egyszerűen lelő néhány orosz repülőgépet, amit az oroszok háborúnak értelmeznek, s nagyobb erővel támadnak.

Vagy azért, mert nem védi meg, akkor viszont azért, mert egy világhatalmi pozícióra törekvő Oroszország számára azt a tanulságot nyújtja, hogy az európai pacifisták olyan erősek, hogy a béke érdekében hajlandók lépésről lépésre hátrálni. Ha viszont ez így van, miért ne feltételezné Oroszország, hogy egy kisebb NATO állam elleni támadására valamelyik pacifista kormány azt fogja mondani, hogy a kis NATO ország segítségkérése nem tesz eleget a „nem provokált" támadás definíciójának, azaz egyetlen pacifista kormány megakadályozhatná, hogy belendüljön a NATO gépezet. Ezt előre látva miért NE kísérelné meg Oroszország a 18. század óta egyértelmű célokat megvalósítani: a szláv népek egyesítését, a pravoszlávok egyesítését, a kijutást az Adriához.

S bár e pillanatban Németország az orosz agresszióra aktívabban reagáló európaiak közé tartozik, miért ne próbálná Oroszország német irányba megvalósítani azt, ami

a Három Császár Szövetsége (1873) óta ott bujkál a német orosz viszonyban, ezt akarta a Weimari Köztársaság és a Szovjetunió rapallói megállapodása, ezt akarta a Ribbentrop Molotov paktum, ezért akart Sztálin egy nagy méretü semleges Németországot Európa közepére: Németország leválasztását az „igazi" Nyugattól.

Az ötlet nem nagyon bonyolult: Franciaország és Nagy Britannia – történelmileg világbirodalmuk révén a valódi ellenlábásai Oroszországnak. Churchill neves beszédében kimondhatta: ha szigetünk el is esne, a birodalom más pontjairól folytatjuk a harcot. Algériát . nemrég még tengerentúli megyéjének tekintette Franciaország. Mégicsak van Commonwelth és Frankofonia. Azaz Franciaország és Nagybritannia – a közelmúlt brit és francia köztudatában tényleg több kontinensre kiterjedő országok – akárcsak Oroszország - vagy a latin-amerikai kontinensen teljes magától érthetődőséggel operáló USA. Ehhez hasonló mondatot német vagy bármely más európai politikusnál, bármely európai ország intézményesült szövetségi rendszerében hiába keresnénk. Nagybritannia és Franciaország az elmúlt évtizedekben nukleáris hatalomként ellenlábasai Oroszországnak, Németország nem ilyen. Oroszország egyik szívét – Petrográdot – érdemben megközelíteni atomtengeralattjárókkal lehet – e fegyvernem az angol és francia fegyveres erőknél erős. Nagybritannia és Franciaország az egyetlen igazán stratégiai kérdésben az energia-ügyben saját lábára állt, Németország e kérdésben is inkább az antinukleáris divatnak hódolt, s Oroszországban bízott. A világ kisebb nagyobb csetepatéiban a brit és a francia hadsereg azért valós hadsereg maradt, még háborút is nyert Maliban, vagy Argentina ellen – az utolsó német katonai élmény ezzel szemben, hogy német hadsereg kapitulál Berlinben – s azóta hiába hagyta a NATO felfejlődni, hiába a legjelentősebb európai ország – még olyan gombfoci méretű ellenfelekkel sem tudta felvenni a kűzdelmet, mint mondjuk a boszniai szerb miniállam.

Nem kizárható, hogy Németország – potenciálisan - semlegesíthető, nincs látszólag akadálya tehát egy orosz birodalom rekonstrukciójának, a német-lengyel határ és a csendes-óceán között, a földközi tenger és a jeges tenger között. (De még az sem kizárható, hogy Putyin Németország semlegesítése nélkül is megnyerhetőnek ítél egy expanziót, abból kiindulva, hogy amiképp a Krím, vagy a Donbasz egyrészének Oroszországhoz csatolásába belenyugodni látszik a Nyugat, egy tényleges orosz előrenyomulás után pár hónappal, pár évvel később megkötendő béke érdekében a közvetlenül nem érintett nyugati kormányok valamiképp ráveszik az Oroszországgal szomszédos országokat, hogy nyugodjanak bele pár tízezer négyzetkilométer

elvesztésébe. *Akármilyen kis területi nyereség, - az óriási ár ellenére – megerősíti Putyin helyzetét az orosz nacionalista közvéleményben és valójában csak ez a fontos.)*

Orbán ezzel a háborúval számol – és *ebben szinte biztos, hogy igaza van.*

Amivel Orbán nem számol az a földrajz. Hiába garantálta a belga semlegességet Németország, Franciaország és Nagybritannia – Belgium olyan természetességgel esett az első és második világháborús német expanzió *útjába*, hogy Belgium semmilyen módon nem maradhatott ki a háborúból.

Ha Ukrajna – mint Oroszország és Európa közötti ütközőállam - akármilyen módon, de elesik – akár úgy, hogy Oroszország elfoglalja, vagy egy békeszerződés korlátozza hadseregének méretét, akár úgy hogy Ukrajnában oroszbarát erők győznek, egyszerűen a legkézenfekvőbb útvonal az Adria, a Balkán, vagy akár Itália felé Magyarország. (Ha az oroszok nem számítanak Németország felől induló hadműveletekre, akkor a délnyugati irányú orosz támadás akár fontosabbá is válhat, mint az orosz-lengyel síkságon történő előrenyomulás.)

Ha a Nyugat – ahogyan Orbán Viktor jósolja – tényleg beleáll egy háborúba, akkor nyilván az lesz a célja, hogy Európa magterületeitől távol tartsa a háborút. És legyünk őszinték – Bécs vagy Firenze európai magterületen fekszik, Nagyvárad, meg Budapest viszont nem, A háborúhoz, mármint a hagyományoshoz, mely védené e magterületeket, lakosságukat, kulturájukat – viszont hadszintér kell. Ha erre nem jó Ukrajna, mert az oroszok átszaladnak rajta, mikorra Európa ébredezni kezd, akkor Európa peremterületén lévő államok területe kínálkozik erre. Pontosan úgy, ahogy akkor lett volna, ha Szovjetunió megmarad, de Kelet Európa államai valamilyen értelemben átkerülnek a nyugati oldalra.

Orbán Viktor, ha abban a tudatban, hogy LESZ háború a Nyugat és Oroszország között, megakadályozza, hogy Európa mint saját előterét megvédje Ukrajnát, *szükségképpen* hadszintérré teszi Magyarországot.

Úgyhogy Orbánnak igaza van : „Amilyen kormányunk lesz 2026-ban, olyan lesz a sorsunk a háborúban”. Ha a magyar kormány Ukrajna és a Nyugat megbízható szövetségese lesz, akkor Magyarország annyit fog szenvedni a háborúban mint bármelyik hadviselő ország, ha ezt nem teszi, akkor elsődleges hadszintérré válik.

Tessék választani.

Persze, lehet hogy mégsem lesz háború. De akkor meg az egész orbáni érvelés a kimaradásról irreleváns – az egész történetből annyi marad, hogy jó rosszban leszünk a szövetségeseinkkel. Lehet, hogy Orbánnak egy FIDESZ győzelem ér ennyit, de egy kicsit is józanabbul gondolkodó FIDESZ szimpatizánsnak nyilván nem.

2026.01.17. Hann Endre és a Demokratikus Koalíció

Nem vagyok a kemény szavak ellensége, egyáltalán. És azok közé sem tartozom, akik óvnák a közélet szereplőit, hogy ne szidják egymást, mert a kampány után is együtt kell élni, egy országban.

Most mégis azt mondom, hogy Molnár Csabának és a Demokratikus koalíciónak bocsánatot kellene kérnie Hann Endrétől, akit azzal vádolt meg, hogy egy üzleti megállapodás elmaradására adott válaszképpen a Medián más %-számot közölt a Demokratikus Koalíció választási esélyeiről, mint amit a kutatás eredményei mutattak.

Hann Endre ugyanis egyfelől közszereplő és elemző, akinek - ahogy bármelyikünknek - nyilvános megnyilvánulásait, elemzéseit bárki tarthatja hülyeségnek, vagy minősítheti elfogultnak - én lennék az utolsó, aki Endre érzékenységét fontosabbnak minősítené, mint a közéleti vita szabadságát.

Endre azonban tudós is, sőt talán elsősorban az. A tudós közvéleménykutató, vagy statisztikus hogyha munkája során "számokat állít elő" e számokban éppúgy nem csalhat, ahogyan egy mérnök sem írhat be más betonsürüséget egy ház tervébe, ahogyan egy történész sem írhatja át egy fontos irat keletkezési idejét - mégha a házat jobban is el lehet adni, vagy egy történeti koncepciót hitelesebbé is lehetne tenni ezáltal.

A statisztikus, a közvéleménykutató az elemi tényekben SOSEM hazudhat, ha ezt megteszi egyszerűen kiírja magát a tudósok közül: ergo ezzel megvádolni valakit TELJESEN ELFOGADHATATLAN.

Az egyetlen mentség a dologra, hogy a politikai kijelentések viharában gyakran és könnyen csúszik össze a vélemény állítás, az elemzési állítás és a tényállítás - a politikus talán nem tudja, milyen súlyos dologgal vádolta meg Hann Endrét, természetesen bizonyítatlanul. Úgy tekinti, mintha egy politikustársát vádolná meg valótlan állítással, ami ugye, nem olyan nagy ügy.

Egy lovagias bocsánatkérés, a vád visszavonása talán még megmentheti Molnár Csaba és a Demokratikus Koalíció renoméját.

És ez mindannyiunknak nagyon fontos lenne, hiszen - ha nem is a 2026-os választáson, de a következő választásokon a buborékunkbeliek legtöbbje szerint fontos feladatok várnak a baloldali pártokra és harcedzett politikusokra. És nincs nekik fontosabb szövetségesük, mint a társadalomtudományi értelmiség, mely boldogan feltételezi bármelyikünkről, hogy elemzésében téved, vagy elfogult, de a tényállításokban való hazugságot a mi köreinkben nagyjából olyan vádnak tartja, mint a nemi erőszakot, vagy rablógyilkosságot.

2026.01.31. Az ötödik áldozat

1. Az 1918 őszi forradalom révén a magyar szociáldemokrata párt kormányra jutott, s majd 1919-ben előbb a kommunistákkal szoros szövetségben, illetve hatnapos szakszervezeti kormány formájában nélkülük kormányon is maradt 1919 őszéig. Az ellenforradalmi terror ellenére a szociáldemokrata párt legális maradt, s az antant által kikényszerített általános választójogi rendelet értelmében érdemi eséllyel vágott neki az 1920-as országgyűlési választás kampányának. Az antant hatalmak kormányaiban és parlamentjeiben erős szerepet játszó szociáldemokrata pártok ereje ahhoz elegendő volt, hogy a fővezér és környezete , illetve a magyar kormány ne tiltsa meg, hogy a szociáldemokraták elinduljanak a választásokon, ahhoz viszont kevés volt, hogy kikényszerítse, hogy mindazokat a jobboldali atrocitásokat, amelyek a választások szabad lebonyolítását akadályozták, a rendőrség , a csendőrség és a közigazgatás meggátolja, illetve megtorolja, a jelölteket megvédje. A szociáldemokrata párt azon dilemma elé került, hogy néhány képviselőt a parlamentbe juttatva, ismerje el a különítményesek törvénytelen beavatkozásait a működése részeként elfogadó rendszert, vagy parlamenten kívülről bírálja azt, kikényszerítve – külföldi elvbarátai segítségével – hogy a Bethlen-kormány zabolázza meg a különítményeseket. Az utóbbi megoldást választva – a különítményesek megfékezése után - végül a Horthy kori magyar történelem legnagyobb baloldali frakcióját juttathatták az 1922-1926-os parlamentbe, s a szociáldemokrata párt 1944-ig legális körülmények között küzdhetett céljaiért. *Azon az áron tehát, hogy 1920-as választáson visszalépett.*

2. A mai történelemkönyvekben legfeljebb apró betükkel szerepel: a két háború között volt egy Kommunisták Magyarországi Pártja nevü szervezet. Nem tudjuk pontosan hány taggal, s hogy e tagok mennyire voltak aktívak, legfeljebb néhány százas nagyságrendről beszélhetünk. Nem az a kérdés, hogy manapság azonosulunk-e (nyilván nem azonosolunk) egy többpárti parlament által legitimált rendszer erőszakos megdöntésére törekvő kicsiny mozgalommal, melynek háta mögött a sztálini Szovjetunió állt. De e párt és tagjai az 1940-es években mégiscsak valós kockázatot vállaltak egy olyan ügyért *is* , ami bármelyikünk ügye lehetne: Magyarország leválasztásért a történelem legrettenetesebb szövetségében való részvételről. Egy olyan szövetségben való részvételről, mely Magyarországot nemcsak a sztálini Szovjetunióval , hanem az angolszász demokráciákkal is ellentétes táborba sorolta. E kommunista párt azonban a Horthy rendszer legális ellenzékével

való ellenségeskedés hagyománya miatt is alkalmatlanná vált arra, hogy tagja legyen egy nemzeti ellenállásnak. Egy olyan nemzeti ellenállásnak, ami ugyan végül nem vezetett eredményhez, de számos európai ország példája mutatta vezethetett *volna:* azaz nem volt *eleve* reménytelen, hogy Magyarország 1944-ben valamiképpen átálljon az antifasiszta koalíció oldalára. *Sokaknak kellett túllépniük ezzel a saját árnyékukon, köztük az illegális kommunista mozgalom tagjainak: egy mozgalom, mely egész identitását arra építette, hogy Horthy és a rendszer elpusztítása lesz az új Magyarország megteremtésének feltétele, egyszercsak arra kényszerült, hogy együttműködjön vele* – „pusztán" azért, mert Horthy, az államapparátus átállása és a hadsereg átállása nélkül esély se volt arra, hogy Magyarország érdemben részt vegyen abban a világtörténelmi méretű feladatban ami a nácizmus elpusztítását jelentette.
Ebben a kérdéskörben – nyilván sokféle ide nem tartozó részlet kihagyásával – e mozgalom azzal tudott érdemben segíteni, hogy feloszlatta önmagát, s a más néven újjászerveződő illegális pártról hitelesebben állíthatta, hogy a háborúból való kilépésnél *fontosabb célja nincs.* Nem az ő erőfeszítéseiken múlt, hogy Magyarország mégis Hitler utolsó csatlósaként fejezte be a háborút: a kommunisták magyarországi pártja az önfeloszlatással a történelem „jó oldalára" került.

3 Bár a kelet európai kommmunista rendszerek bukása a szovjet amerikai tárgyalásokon, Reykjavikban befejezett ténnyé vált, a szovjet állampárt és a gorbacsovi vezetés nem írta elő annak módját, hogy a kelet európai állampártok milyen módon próbálják túlélni a válságot, próbálják átmenteni magukat az új rendszerre.

Kínálkozott egy kézenfekvő alternatíva – ezt követte például a szerb vagy a román kommunista párt: e társadalmakban meglévő súlyosan nyugatellenes nacionalista érzületekre támaszkodva, országuk nacionalista pártjává változtatták az utódpártot. Ehhez számos – a eredetileg az állampárton kívül álló politikai erőt is megnyertek, így 1990 után kormányon maradtak. Magyarországon is volt ilyen alternatíva: elsősorban Pozsgay Imre MSZMP PB tag és államminiszter képviselte ezt – ha valaki az adott pillantban ezt nem látta volna tisztán e politikus későbbi útválasztása alátámasztotta ezt: Pozsgay 1990 novemberében kilépett a szocialista pártból, később a nacionalista Magyar Demokrata Fórum képviselőjelöltje, majd a 21. században Orbán Viktor támogatója lett.

Az 1989-ben megalakult MSZP többsége – Nyers Rezső, illetve Horn Gyula vezetésével – nem ezt az utat választotta, hanem azt, hogy kis ellenzéki pártként vegyen részt a magyar parlament munkájában, következetesen kitartson Magyarország Nyugatra vezetésének útján.

Ennek ára – ahogy említettem - a „kispártiság" volt, számos vagyon és pozícióátmentési lehetőség – melyek 1990-1993-ban bőségesen kínálkoztak - kihagyása. Az MSZP azonban megmaradt Magyarország nyugatra vezetésének stratégikus célja mellett.

4 Bár az elmúlt évtizedekben sokat emlegették a 2006-os öszödi beszédet, most egy sajátos erkölcsi mozzanatot emelek ki: Gyurcsány azt fogalmazta meg, hogy az alapvető pénzügyi megszorítások elmaradása talán biztosítana még pár év „kényelmet" a kormányon lévő szocialista párt politikai elitjének, de a magyar modernizáció végleges és végletes megakadásával járna. A tét tehát nagyobb annál, mintsem, hogy a képviselők arra koncentrálhassanak, hogy „ne kelljen visszamenni autófényezőnek" . A Gyurcsány kormány utolsó éveiben és a Bajnai kormány alatt a szocialista frakció meghozta az áldozatot: számos népszerűtlen, s ekképpen 2010-ben történelmi méretű veréséghez vezető politikai lépéssel megmentette Magyarországot a pénzügyi összeomlástól.

Természetesen nem az a kérdés, hogy e kommunista vagy szocialista politikusok lépései végül helyesnek bizonyultak-e. Hanem az, hogy mindegyikben benne van az a tudati mozzanat, hogy létezik valami a politikusi karrier érdekét, a párt érdekét, a párt teljes szövetségesi hálózatának érdekét meghaladó érték. Kissé nehezen lehet megnevezni ezt az értéket, más történelmi korszakokban, mások talán úgy hívták volna: a Haza ügye, vagy a Haladás ügye.

5 Manapság sokan bizonytalanodtunk el abban, mi a Haza és mi a Haladás ügye. Azt viszont sokan látjuk világosan – és egyre többen, egyre világosabban – kik a Haza és a Haladás első számú ellenségei a Karmelitában és a Kremlben.

A fenti 105 évnyi történet oly különböző mozzanatait fel lehet húzni egyetlen szálra: a baloldali pártok és mozgalmak vezetői, ha azt nem is látták tisztán, „merre van előre" a Haza és a Haladás szempontjából, azt felismerték, hogy kik a Haza és Haladás szóba összefoglalható törekvések Történelmi Ellenfelei.

Ezért hozták meg kisebb nagyobb áldozatukat. Ezt az áldozatkészséget üdvözöljük – sokan, párton kívüli baloldaliak és liberálisok - számos baloldali és liberális párt arra irányuló döntésében, hogy nem indul el a választásokon. *Ennyit és nem többet* várunk el a 21. század magyar progresszió első számú pártjától a Demokratikus Koalíciótól is: rendelje alá érdekeit a Történelmi Ellenfél elsöprésének.

2026.02.10. A 2026. áprilisi kockázat

Sokan – amikor arról folyik a szó, hogy mennyire „muszáj” megbuktatni az Orbán-kormányt, a Nemzeti Együttműködés Rendszerét, akár azon az áron, hogy az ember nem a neki tetsző pártra szavaz, s főleg nem a neki tetsző pártra szavazásra próbálja rávenni olvasóit, ismerőseit, családtagjait – azt mondják, a tét nagy, de *nem* „a lét a tét”. Azaz bár az egymást követő Fidesz-győzelmek után a rendszer egyre rosszabb lett, Magyarország *nem vált* lakhatatlan országgá. A határok nyitva vannak, a véleményéért nem ül börtönben senki, van ellenzéki média, a web2-n óriási tömegek vállalják arccal a véleményüket, a legtöbb munkahelyen közvetlenül nem fenyegeti állásvesztés azokat, akik ellenzéki beállítottságúak, s miközben elterjedt a mesterséges intelligenciás arcbeazonosítás, sosem látott tömeg vonult fel a Budapest Pride-on. Hiába mondta jellegzetes, sokat sejtető hanghordozással a miniszterelnök, hogy minden Fidesz-ellenes cselekedet vagy véleménynyilvánítás fel lesz jegyezve, s nem marad következmények nélkül – a Tisza-szigetek rengeteg embert aktivizáltak, s olyan helyeken is vannak tömeggyűlések, ahol az emberek arcról megismerik egymást. Olyan helyeken is, ahol független vállalkozókat is csődbe vihet a közmegrendelések hiánya. Mind többeket nem a „fortélyos félelem igazgat”, hanem a „remény” – hogy mennyire „csalóka”, az még a jövő titka. Az a fajta mindennapi fenyegetettség, amit Latin-Amerikában, Ázsiában, Afrikában a diktátorok győzelme után emberek százmilliói megéltek, Magyarországon sokak szerint nincs jelen – erre éppen az eddigi kétharmados Fidesz-győzelmek jelentenek igazolást. Az ügyészség, illetve a bűnüldözés politikai influentáltsága ahhoz elegendő, hogy akadályozza, hogy fideszes, illetve NER-közeli személyek ellen meginduljanak, illetve megfelelő sebességgel folyjanak a bűnvádi eljárások – hamis bizonyítékokon alapuló koncepciós perek viszont nem indultak. A hosszú procedúra után meghozott európai és magyar bírósági ítéleteket a kormány jobbára teljesíti, akkor is, hogyha hátrányos számára. A Fidesz-szavazók nagy százaléka s az ellenzékiek elsöprő többsége is az unióban akar maradni, a Fidesz nem kockáztat meg egy Brexithez hasonló kalandot.

*

Történhet most más egy Fidesz-győzelem esetén, azaz nagyobb baj-e, ha most győz a Fidesz, mint az előző választásokon?

Úgy gondolom, igen.

1) Bár a Fidesz a 2022-es választást is az Európai Néppártból kilépett pártként nyerte, *most először* történik meg, hogy a választás előtt a Fidesz egy teljes cikluson át ellenzéki volt Európában. Olyan helyzetben ellenzéki, amikor Európa a háború küszöbén áll – Orbán most *először* nyíltan vállalja, hogy nem tompítani akarja Moszkva és Brüsszel ellentéteit, hanem egy, már kirobbant háborúban is megszegné szövetségi kötelezettségeit. Orbán 2022-es szerepét azon 1938-as francia és brit politikusokéhoz hasonlíthatjuk, akik megpróbálták megakadályozni a világháború kitörését, 2026-os szerepét azokhoz az 1940-esekéhez, akik azt mondták, hogy kapitulálni kell a nácik előtt... Nem félszívvel szolidáris – mint 2022-ben – a Nyugat frontországával, Ukrajnával, hanem ellenségeskedik vele. Ha *ennek ellenére* választást nyer, annak a súlya sokkal nagyobb (a világ vezetői szemében is nagyobb), mint az eddigi győzelmeké.

2) A Fidesznek a két legfontosabb európai ország első számú ellenzéki ereje a szövetségese: Németországban az AfD 2022 óta 20-ról 25 százalékra növelte támogatottságát, Franciaországban 40 százalék fölött áll a Nemzeti Front támogatottsága. És ami az igazán kínos, hogy míg például az olasz szélsőjobb mainstream ereje legalább oroszellenes, addig ők nem. A két közép-európai középhatalomnál összességében megnövekedett a szuverenista erők súlya, hiszen a román AUR támogatottsága 20-ról 40 százalékra nőtt, Lengyelországban ugyan bukott a Jog és Igazság kormánya, de elnökválasztáson visszajött, a cseh és szlovák helyzet bizonyosan nem európaibb, mint 2022-ben, s Szerbia is – masszívan oroszbarát és antiliberális tömegeivel – közelebb van az EU-s tagsághoz és a szavazójoghoz, mint 2022-ben. A Fidesz-kormány Európa-ellenes magatartásának szankciózását a pici Szlovákia 2024–2025-ben érdemben gátolta, képzeljük el, mekkora lenne ez a mozgástér, ha több és jelentősebb országban jutnának kormányra Putyin-permisszív erők.

3) Magyarországon az orosz viszonytól függetlenül erősödött a kínai pozíció, annak ellenére, hogy a Kínával való gazdasági konfliktus súlya sokszorosan meghaladja az Oroszországgal való gazdasági konfliktus jelentőségét az európai gazdaságban. Ha Európa beerősít Kína-ügyben, sokkal többet is veszíthet a magyar gazdaság, mint az EU-támogatások elmaradása.

4) 1940/1941 fordulóját leszámítva (amikor Hitler-barát és britellenes kormányok, bábkormányok uralták Európát, s a SZU sem volt az USA szövetségese) nincs olyan negyedév, amikor az USA és a mondjuk tíz legfontosabb európai kormány viszonya ennyire rossz lett volna, mint 2025/26 fordulóján. És ebben a helyzetben Orbán Trumpra játszik. S míg Trump a szörnyen káros, Putyin-permisszív közvetítő tevékenysége mellett sokféle dolgot csinál – leválasztja Indiát az orosz olajról, támogatja a japán újrafelfegyverkezést, elkezdte felszámolni az orosz árnyékflottát, s bár az európaiak pénzéért, olyan amerikai fegyvereket is mélységi használatra engedélyeztek az orosz–ukrán fronton, melyek engedélyezésétől az USA hosszan tartózkodott –, az orbáni külpolitika mintha mindig *csak* a Trump Európa-ellenes, Putyin-permisszív arcait látná. Az orbáni politika nemcsak az Atlanti-óceán két partját jelentő Nyugaton belül játszik túlzottan az amerikai oldalra, nemcsak a 250 éves stabil amerikai politikai váltógazdaság körülményei között előbb-utóbb elkerülhetetlen demokrata korszakra nincs felkészülve, de még a konzervatív párton belüli, sőt a Trump fejéből bármikor kipattanó irányváltásokra sem. Az Orbán-kormány két szék közül a pad alá eshet, s rántja magával az országot is.

*

A belpolitikai kockázat is nagyobb.

1) A NER-ellenes erők 2014 óta előbb baloldali összefogással, majd széles összefogással, végül különállásukat megőrizve egy jobboldali demokrata miniszterelnök jelölésével próbáltak többségbe kerülni, a 2026-os kísérlet pedig az, hogy a Fidesz-centrumból kivált személyiség vezetésével a szoc-lib pártok intézményes támogatása nélkül, rengeteg szoc-lib személy segítségével rakják össze egy párt mögé a NER-ellenes szavazókat. Mégis mi lehetne a következő ötlet?

2) Míg korábban egy „Orbán utáni Fidesz” képletében nem lehetett kizárni egyes centristább vonalak megerősödését, addig a most legerősebbnek tűnő Lázártól – ahogy Kövértől vagy Rogántól sem – se Európa-politikában, se a szimbolikus megfogalmazásokban mi sem áll távolabb, mint hogy mérsékeltebb legyen.

3) Az államhatalom független intézményei élén már 2022-ben, 2018-ban is pártkarriert futottak álltak, de egy részük legalább a párton belül rendelkezett némi saját tekintéllyel, ami válságosabb helyzetben elvileg az Orbán-centrumtól független mozgásteret adott, ma ez nincs. Ahogy 2014-ben a Martonyi–Szijjártó-személycsere

a Nyugat-ellenes erők megerősödését hozta, ahogy Pokorni kiszorulása a Fidesz oktatáspolitikájából demokrata szemmel egyre problematikusabb ágazatpolitikai törvényekhez vezetett, Pintér 2026. tavaszi – Lázár János által bejelentett, de senki által nem cáfolt – nyugalomba vonulása is a rendőrség átpolitizálódása irányába hathat.

4) Az értelmiségi elit egzisztenciáját jórészt kézben tartó intézmények, az egyetemek és a kutatóintézetek autonómiája ma érdemben kisebb, mint 2022-ben volt. Ha a választások után – Fidesz-győzelem esetén – az írásbeli és szóbeli szólásszabadság csökkentését venné célba a Fidesz, ehhez már semmilyen jogszabály-módosításra nem lenne szükség.

5) 2022 óta nemcsak előrehaladt a média fideszes megszerzése, hanem az ellenzéki média jó része sem képes kormányhirdetések nélkül megélni. Ez e pillanatban még nem jelent teljes leuralást, de nyilván nem véletlen, hogy a NER leváltására esélyes erő nem a média a magyar állami akaratot figyelembe venni kényszerülő szerkesztőségeinek döntései alapján, hanem a WEB2-n nyert teret. Az azonban századunkban még kipróbálatlan, hogy mennyire lenne élhető egy olyan ország, ahol *csak* a web2 és *csak* a civil társadalom – esetleg csak a magánlakások – válnak a szabad viták helyszínévé. A nyilvános viták efféle visszaszorításához ma politikai döntések kellenének, törvénymódosítások nem, s nem kizárt, hogy egy 2026-os választási győzelem a Fidesz vezetőit – éppen szorossága miatt – erre sarkallja.

*

Úgyhogy kéretik úgy készülni április 12-ére, kéretik csak annyira fanyalogni a váltásképes erővel szemben, hogy egy 2026–2030-as Orbán-kormány esélyei az autokrácia további kiépítésére kétharmad nélkül is nagyobbak lehetnek, mint 2010 és 2026 között kétharmaddal.

2026.02.11. A tartózkodók felelőssége

A publicisztika írója, ha a tartózkodás ellen érvel – azaz szavazásra akar mozgósítani - elég ellentmondásos helyzetben van. Ugyanis aki társadalmi státusza, iskolázottsága stb miatt nem jár szavazni, az vélhetőleg politikai cikkeket sem olvas az újságban, politikai tárgyú tv műsorokat sem hallgat stb. (E csoportokat talán elérik a harsány plakátok, a hangosbemondók, a közvetlen pénzosztogatás. De ennek is vannak határai, igazán nem lehet mondani, hogy pártállami propaganda kevés hangosbemondót, vagy plakátot vetett volna be 1949 és 1956 között, s 1953-56-ban mindenféle életszinvonal-emelő intézkedések is voltak, mégis az egypártrendszer *visszaállításának* programjával elég rossz eséllyel lehetett volna elindulni egy 1956/1957 fordulóján tartott választásokon – mármint ha a szovjetek valamiért a be-nem vonulás mellett döntenek november elején).

Szavazásra mozgósító hatást – talán – a tömegkulturális termékek tudnak elérni. Vélhetően ilyen hatást ért el a West Wing című, nálunk Elnök emberei címmel játszott amerikai filmsorozat, ami 150-nél több epizóddal (!) szólította meg a tv nézők millióit, majd a torrent világon keresztül az internet népét. A nyolc évnyi demokrata fehérházat bemutató – fiktív, de érzékelhetően a Clinton korszak által ihletett történet – nyilvánvalóan csökkentette a keleti parti politikai elittel szembeni idegenkedést Amerika szerte, mindezt szórakoztató-ipari értelemben azon a színvonalon, hogy Emmy díjat ért el. Fő eszköze a munkájuk és az amerikai demokrácia iránt mélyen elkötelezett szereplők dilemmáinak bemutatása volt, számtalan emberi gyarlóságuk bemutatása éppúgy jót tett a sorozatnak, mint az, hogy – miközben a szerzők demokrata elkötelezettsége nyilvánvaló – bemutatnak néhány nagyon rokonszenves republikánust is, egy katonatisztet, egy elnökjelöltet és egy házelnököt is. (Az „ellensorozat" – a House of Cards, nálunk Kártyavár címen játszották nem tud egy rokonszenves republikánus alternatívát felépíteni, inkább a demokrata politikusok és szakértőik ördögi gonoszságával, teljes gátlástalanságával próbál hatni, mintegy harmadannyi tv nézőt - persze az is több millió - nyert meg.)

Szóval az effajta cikkek nem alkalmasak a közélet iránti érdeklődés hiánya miatt stabilan nem szavazók mozgósítására, de kétféle olvasót mégis célbavehetünk:

a. azt, aki a hazai politikai közélet állapota, tényleges kínálata alapján dönt úgy, hogy a izlésétől oly mértékben távol vannak a *reális* alternatívák, hogy most,

ezen a választáson otthon marad, vagy elmegy és tudatosan, egy esélytelenre adja a szavazatát, tehát tartózkodik a valódi dilemmában (ami most ugye annyi, hogy Orbán vagy nem Orbán)

b. azt, aki néhány munkatársa, családja, szomszédja körében tájékozott embernek számítván, általában befolyásol néhány embert, de a jelenlegi helyzetben úgy dönt, hogy elmegy ugyan szavazni a „kisebbik rosszra", de az elmúlt 20-30 évvel ellentétben most tartózkodik attól, hogy környezetét befolyásolja, hiszen nincs kedve meghallgatni az utólagos szemrehányást, hogy „arra szavaztam akit javasoltál, nyert is az illető, de az én életem nem lett jobb".

A cikk tehát a „ebből az alternatívából én ugyan nem választok", és az „én ugyan nem befolyásolok senkit, mindenki egye meg amit főz" álláspontonállókat próbálja kissé befolyásolni. (Cikkünk tehát most nem szól azokhoz a polgártársainkhoz, akik változatlanul a FIDESZ-hez húznak, de dicséretes módon elolvasnak egy FIDESZ ellenes publicisztikai írást, egyszerűen mert érdekli őket egy velük ellentétes álláspontonálló írás gondolatmenete, bíznak az azt megjelentető lapban, hogy teljesen színvonaltalan szövegekkel nem traktálja az olvasóit.)

A két álláspont mögött két – meggyőződésem szerint téves – politikafelfogás, két téves analógia húzódik meg.

Az egyik szerint a politikai választás hasonlatos ahhoz az izlésitéleti döntéshez, amit akkor hozunk, hogyha Budapesten élünk és párunk megkérdezi, melyik színházba, milyen előadásra vegyünk jegyet? Az analógia azért nem jó, mert ilyen esetben *valójában* nem arról döntünk, hogy melyik színház áll legközelebb az izlésünkhöz, hanem *először* arról, hogy a következő hónapban a szórakozásra fordítható szabad estéket színházba menéssel töltsük-e, s csak a *második* kérdés, hogy melyik színházba. Ugyanis *másféle* kulturális programok, vagy az otthon olvasás, értelmes beszélgetés teljes mértékben valós alternatíva a szabadidő hasznos eltöltésére. A pártok között választás a parlamenti választáson azonban nem hasonlatos ehhez, hiszen amit egy parlamenttől vár az ember (engem is érintő közügyek „elintézését" egy neki felelős kormányon keresztül, számomra is elfogadható törvények megalkotását, számomra elfogadhatatlan közigazgatási gyakorlatok megváltoztatását) , azt semmilyen más intézmény, (vagy civil

társadalmi intézményesületlenség) nem oldhatja meg, ergo azokat a dolgokat kizárólag a pártok közötti választással tudod befolyásolni.

A másik álláspont mögött az az előfeltevés áll, hogy a pártok versengése piaci versengésre hasonlít. Ha életmódodhoz szükséged van egy személyautóra, de egyetlen márkával sem vagy tökéletesen elégedett, mondhatod azt, hogy ha valaki tanácsot kér tőled, hogy milyen autót vegyen, nem adsz neki, mondván, minden választásnak megvan a böjtje, mindenki „legyen a saját sorsának kovácsa" stb. Az autóvásárlási szituációban az általad elvileg befolyásolható személy *magának* vesz autót és *maga viseli* döntésének következményeit, a választófülkében viszont az általad nem befolyásolt személy (akit pedig befolyásolhattál volna) számodra is kormányt választ a következő időszakra.

Ráadásul az autóvásárlással kapcsolatos „rossz" döntés egyéni erőfeszítésekkel, egyéni döntés alapján akár napok, vagy hetek múlva korrigálható – a politikai döntés viszont nem: magyarán, ha nem befolyásolod, hogy egy rád egyébként hallgató személy hova szavazzon, akkor hátralévő életének egy jelentős (10%-nál általában több) – részének elrontásában válsz bűnrészessé, saját életed egy szakaszának elrontásáról nem beszélve.

Azaz a „szavazástól való tartózkodás", „mások befolyásolásától való tartózkodás" mellett szóló érvek, mentségek cáfolhatók.

Nehezebb az a kérdés, hogy ha valaki – régi FIDESZ szavazóként - elégedetlen ugyan a FIDESZ kormányzati teljesítményével, de nem látja jobbnak a TISZA ajánlatát, hogyan győzheted meg, hogy ne csak távol maradjon a választástól, hanem segítse a Tisza jelöljét a FIDESZ ellenében.

Még leginkább azt mondhatod neki: a TISZA azoknak az értékeknek is jobban megfelel, amiért *a korábbi* évtizedekben a FIDESZ re szavaztál:

- Orbán 1990-től 2002-ig az Európai Unióba lépés, az Európához igazodás legelkötelezettebb politikusa volt, semmilyen módon nem konfrontálva a magyar lakosság nagy többségének Uniopártiságával – ma a Tisza képviseli az európai elkötelezettséget
- Orbán a legnagyobb európai pártcsalád és a legerősebb európai jobboldali párt a CDU támogatását tudhatta maga mögött – ma ezt a támogatást a TISZA élvezi

    - Orbán Viktor a Putyinnal való megegyezés legjegyzettebb ellenfele volt a Gyurcsány kormány idején – ma a minden korábbinál agresszívabb és Európa-ellenesebb Putyin támogatója
- Orbán 1989-ben valóban mint *fiatal* demokrata tünt fel, s még 1998-ban is Európa legfiatalabb minszterelnöke volt – a rá szavazók egyrészének szempont volt, hogy új problémák megoldásához a politikusok új nemzedékének kell lehetőséget adni, ma a fiatal generációk inkább Magyar Péterbe helyezik bizalmukat, s Magyar többek között életkorában is különbözik Orbántól. Sokunk szégyene, de Orbán nemzedéktársunk, úgynevezett boomer, míg Magyar X-Y generációs, akkor született, amikor Orbán érettségizett
- Orbán Viktor a parlamentáris váltógazdaság elkötelezettjei számára hívhatta fel a figyelmet arra, hogy ha 2006-ban a baloldalra szavaznak, akkor megtörik az a hagyomány, hogy négy évente új utakat kell próbálni a politikában – ma az új utak lehetőségét a Tisza jelenti

Némileg egyszerűbbnek tűnik azok meggyőzése akik megszokták, hogy az izlésüknek leginkább megfelelő párt listájára szavaznak, s a mai kínálatból a Demokratikus kolaíció vagy a Kétfarkú Kutyapárt közelebb van izlésükhöz, mint a Tisza.

E szavazókat figyelmeztetheted arra, hogy szerencsés névválasztású DK eredetileg épp azok „koalíciójának" indult, akik az Orbán rendszer leváltását fontosabbnak tartották, mint a kisebb nagyobb szociálpolitikai vagy gazdaságpolitikai céljaiknak megfelelő párt kiválasztását - így az „eredeti DK" – s projektet csak azon a módon követhetik, ha ma ők is így gondolkoznak (pontosabban: elfogadják, hogy az Orbán rendszer leváltására létrejött egy *másik* koalíció, s ennek nagyobb esélye lett e célt megvalósítani, mint a DK-nak volt korábban.) Ha nincs rendszerváltás, akkor gyakorlati értelemben vett baloldali intézkedések úgysem várhatók, hiszen néhány DK-s képviselő nem tudja azokat kikényszeríteni – semmit nem veszít az, aki a Tiszára szavaz.

Azt is megemlítheted, hogy a Kétfarkú Kutya Párt eredetileg azok pártjaként alakult, akik a parlamenti pártok egyikét sem tartották méltónak arra, hogy újra esélyt adjanak nekik – de hát most tényleg felnőtt egy párt, ami mostanáig parlamenten kívül volt - eredeti „kutyás mentalitással" az ő erősítésük a legitim választás.

Arra is fel lehet hívni a figyelmet, hogy a választási rendszer „meg van bucherálva". Tehát a Tisza-nak nem elegendő többséget szereznie, ahhoz, hogy

kormánytöbbséget alakítson, hanem néhány százalékkal több kell neki. Nem 1994-ben vagyunk, amikor az MDF vezette koalíciót leléptetni kívánók szabadon választhattak az ellenzéki pártok kínálatából – a közvéleménykutatási előrejelzések alapján mindenki biztos lehetett abban, hogy 1-2 nagyobb ellenzéki pártból mindenképpen létrejön a kormányváltás – pici pártokat segítő izlésitételével senki nem kockáztatta a nagyobb célt, a kormányváltást.

Akárhogy is: aki otthon marad és aki lemond arról, hogy meggyőzze azokat az embereket, akik meggyőzhetőek lennének, azt segíti elő, hogy a jelenlegi kormány akkor is hivatalban maradhasson, ha a választók többsége akarná az ellenkezőjét. Ezt pedig – ha elvileg, azaz a konkrét kormány megnevezése nélkül - tesszük fel a kérdést - a jobboldali szavazók többsége sem helyeselné, nem beszélve a baloldaliakról, liberálisokról.

2026.02.28. A mi közös hazánk

Nem tudom, hogy azok közül, akiknek ez az írás szól, lesz-e akár egy is, akihez eljut. A Mi Hazánk szimpatizánsai valószínűleg nem olvassák ezt a lapot. És a politikai buborékokban élő emberek - mint "szavazók" - nem beszélnek egymással.

Jó ideje vannak családok, ahol a szülők és gyerekek, vagy éppen a testvérek, unokatestvérek politikai értékvilágukban eltávolodtak egymástól, és a családi összejöveteleken van elég más téma. Akadnak munkahelyek, lakóközösségek, ahol az emberek már nem beszélgetnek közéletről – de tisztelik egymást. Nyilván egyszerűbb „nem beszélgetni” arról, amiben egy világ választ el minket a másiktól.

Most azonban jön a húsvét és a tavaszi szünet, amikor találkoznak a családok. És a közösségi médiában nemcsak politikai buborékok szerint szerveződnek az emberek. Szóval: bármilyen reménytelennek tűnik is, kérem az olvasót, adja át mi hazánkos ismerősének, rokonának ezt a cikket vagy a tanulságát.

Figyelem: nagy a kockázat, hogy a „Mi Hazánkat” ellopják. Mármint Orbánék. Ellopják, ahogy annak idején Magyarország legrégebbi jobboldali politikai mozgalmát, a kisgazdapártot is.

Aki már nem emlékezik: 1998-ban az első fordulóban leadott jobboldali szavazatok egyharmadát hozta el Torgyán József pártja. Hogy mit igért a Fidesz, nem tudjuk pontosan, de az biztos, hogy sem a törvényhozás, sem a kormányzás terhéből/öröméből sem kaptak egyharmadnyit a kisgazdák. És a ciklus végére valahogyan eltűntek

Pedig azok a körülmények, amelyek elég régen indokolttá tették, hogy a kistelepüléseken másfajta jobboldal szerveződjön, mint a közép és nagyvárosokban, nem változtak. S hogy a Fidesz mennyire látja el az érdekképviseletüket, arról nem is érdemes beszélni: a földtámogatásokat Mészáros Lőrinc-féle kliensek viszik el, amig egyáltalán léteznek – mert a Fidesz addig dolgozik, amíg végül az sem jön majd az EU-ból. Ellopták továbbá a KDNP-t: a párt szava a Fideszben kimutathatatlan. A Fidesz egyik főideológusa demens vénembernek nevezte a pápát, a kormánypárt szembekerült az európai kereszténydemokrácia legfontosabb pártjaival.

A Mi Hazánk szavazói láthatóan indulatos emberek. Dühíti őket, hogy büntetlenül lehet lopni. Hogy meg lehet erőszakolni a gyerekeket. Dühíti őket, hogy ez egy

következmények nélküli ország. Ezért ellenzékiek – pedig juthatott volna a húsosfazék mellett nekik is hely, amennyit a Fidesz osztogatott a közbeszerzéseken. Kérem, tegyék a szívükre a kezüket: bíznak-e eléggé pártjuk vezetőiben ahhoz, hogy kimondják, a Mi Hazánk frakció semmiképpen sem lép majd koalícióra a gyűlölt Fidesszel? Nem lenne biztonságosabb, ha ezt a hibát nem is lenne lehetőségük elkövetni?

Tudjuk, a mi hazánkosok számára elképzelhetetlen, hogy olyan pártokra adják a voksukat, amelyek a baloldali múlt felelősei. De most van olyan alternatívája a Fidesznek, amely nem ilyen. Vagy: ha még a Tiszára sem akarnak szavazni, maradjanak otthon. Ne vállalják a kockázatot, hogy szavazatukkal közvetve hozzájárulnak: a muszkavezető bűnözők kezében maradjon a mi közös hazánk.

2026.03.01. Miért *párt*érdeke a DK-nak és a MKKP-nak a nem indulás?

I. Az Orbán-kormány 2026 tavaszára minden korábbi határt átlépett. Ha ennek ellenére a FIDESZ többségben marad, s az Európai Unió elfogadja a választási eredményt, egyszerűen semmi oka nem lesz arra, hogy ne menjen tovább az ellenzéki pártok lehetőségeinek korlátozásában. Valószínű, hogy egy 2026-2030 közötti FIDESZ többségű parlament esetén rosszabb lenne akár parlamenten belüli, akár azon kívüli ellenzéki pártnak lenni, mint 2022-2026-ban.

1.Ezért a kockázat, hogy a FIDESZ-szel szemben legnagyobb eséllyel fellépő jelölt néhány körzetben esetleg kisebbségben maradjon, s ezért ne legyen elegendő mandátum az Orbán-kormány leváltásához, magának annak a pártnak is a kockázata, amelyik a legesélyesebb Orbán-ellenes jelölttel szemben fellép.

2.Szoros választási eredmények esetén igenis számíthat az a néhány mandátum, amit választási rendszerünk furcsa sajátossága, a „győztes kompenzáció" termel. Az ellenzéki szavazatok megoszlása esetén a tiszás jelölt kisebb szavazatkülönbséggel győz a FIDESZ jelöltjével szemben, vagy nagyobb szavazatkülönbséggel marad a fideszes mögött. Emiatt a kompenzáció kevesebb újabb mandátumot termel a TISZÁ-nak, illetve többet a FIDESZ-nek, növelve a FIDESZ többségben maradásának kockázatát.

3.E két demokratikus párt abban semmiképpen nem érdekelt, hogy a FIDESZ visszajöjjön, azaz a TISZA- kormány ne legyen kormányzóképes. A kormányzóképességet a világ szemében hitelesíti, hogyha azok a demokratikus pártok, melyeknek párttársai vannak más országokban, ezt a győzelmet– tekintettel a rendkívüli helyzetre – segítették, és nem kényszerűségből elviselik. Valós kockázat, hogy amennyiben a választáson elinduló két kis demokratikus párt végül nem érné el az 5%-ot, a TISZA (ha több mandátumot szerez is, mint a FIDESZ és a Mi Hazánk) nem jut kétharmados többséghez. E nélkül a FIDESZ által beépített kormányváltási akadályokat – a főügyészt, a köztársasági elnököt, az alkotmánybíróságot – nem tudja eltávolítani, ez pedig kikényszeríti a FIDESZ-nek ismét esélyt adó választásokat.

II. A DK és az MKKP, ha elindulnak, a későbbiekben nem tudják visszaszerezni saját egykori támogatóikat.

1. A szóban forgó két párt, ha elindul, kockáztatja, hogy ha végül akár a Demokratikus Koalíció, akár a Kétfarkú Kutya Párt nem érné el az 5%-ot, több százezer hűséges, kitartó demokrata szavazata elvesszen. Ezzel a két párt ezeket az embereket elkeseríti, helyi aktivistaként, majd az önkormányzati és EP választásokon el is veszítheti.

2.A Demokratikus Koalíció azért jött létre, mert 2011-ben világossá vált: a FIDESZ-kormány tevékenységének a lényege nem néhány jobboldali szempontból támogatható, baloldali szempontból kifogásolható intézkedés bevezetése, nem a társadalmi csoportok közötti jövedelemelosztás megváltoztatása, melyet a politikai váltógazdaság természetes üzemmódjában néhány év múlva majd korrigálni lehet, hanem magának a demokratikus intézményrendszernek a megsemmisítése. Ezért a DK egy olyan sokszínű mozgalmat hozott létre, melynek legfontosabb célja a magyar demokrácia megmentése, illetve visszaállításának kísérlete volt. Ezt a célt fölé rendelte a baloldali és liberális gazdaság- és társadalompolitikai érdekeknek. Ha valaki (történetesen a TISZA) ugyanezt a célt valósítja meg, és a Demokratikus Koalíció ezt akadályozza, esélye sincs, hogy 2026 után egykori támogatóit visszaszerezve ismét erős középpárttá váljon.

3.A Kétfarkú Kutyapárt azért jött létre, mert felismerte: a régi politikai elitek és ideológiai gyökerű vitáik sokak szemében hiteltelenné váltak. A „kutyák" nemcsak megragadtak egy réteget, amely abszurdnak tartotta a nagyobb elvek jegyében szerveződő célokat, hanem számukra értelmes helyi célokat tűztek ki, s azok teljesítésével lettek hitelesek. A kutyapárt a FIDESZ-kormány leváltása céljából a korábban a szavazás bojkottjával véleményt nyilvánító emberekből szavazókat (legalábbis önkormányzati választáson szavazókat) csinált. Ha valaki (történetesen a TISZA) képviselőjelöltjeit jórészt helyi elitekből építi fel, s e helyi szereplők sikerét éppen a helyi ügyeket „felemelő" Kétfarkú Kutyapárt akadályozza, akkor esélye sincsen rá, hogy 2030-ra meglévő híveit országgyűlési szavazóvá változtassa, s ezzel erős középpárttá váljon.

A két párt - ha elindul - sok millió polgár szemében felelőssé válik vagy a NER fennmaradásában, vagy a NER-t leváltó erők nem elégséges méretű győzelmében. Ez évtizedekre visszavetheti, hogy 2026 után a különböző demokratikus pártok szavazói, elitjei érdemben együttműködjenek a társadalomban, az önkormányzatokban, az Európai Parlamentben, illetve egy remélhetőleg

demokratikusabb szabályok szerint szerveződő következő választáson. Hitünk szerint a kormányváltás után napvilágra kerülő tények a ma még fideszes szavazók millióit is elfordítják majd a FIDESZ-től. Ezért a következő választáson a demokratikus pártok sokféle kombinációja lehetséges, mely kombinációkból e pártoknak nem kellene kizárniuk magukat.

2026.03.12. Tapasztalati dilemma korábbi FIDESZ szavazóknak

A bírósági döntés abban különbözik a nyilvános beszélgetéstől, cikkezéstől, hogy bíróságon csak konkrét ügyben , konkrét bizonyítékok alapján lehet valamiről azt mondani, hogy hamis. A társadalmi kommunikációban viszont nem érdektelenek a tapasztalatok. Akármit is mondott Zelenszkij, vagy ez a frissen előkerült volt ukrán titkosszolga, egyetlen precedens sincs rá, hogy ukrán katonák, vagy titkosszolgálati emberek, vagy akár ukránbarát szervezetek merényletet követtek volna el külföldi politikus életének kioltása, vagy megfélemlítése céljából. Orosz politikust sem likvidáltak. Aktív szolgálatban álló orosz tábornokok ellen valóban követtek el merényletet. de azt is Oroszország területén tették. A háború kezdetén nem született semmiféle megállapodás, hogy a katonai műveletek a határ két oldalára korlátozódnának - orosz támadás érte például Munkácsot is, noha a Kárpátok egy elég jelentős méretű "tereptárgy", aminek alapján el lehetne választani háborúban érintett és nem érintett területet.

Az orosz titkosszolgálat - a KGB örököseként - viszont minden jel szerint követett el merényleteket civil politikusok ellen. Ezek egyrésze külföldön történt. Olyan politikus ellen is, aki ellen Oroszországban sem volt hatályban ítélet, s akit az orosz szervek sem vádoltak olyan bűncselekménnyel, amit a nemzetközi jog terrorizmusnak ítélt volna.
Hasonlóképpen egyelőre nincs precedens arra, hogy Ukrajna titkos eszközökkel, vagy nyomásgyakorlással beavatkozott volna külföldi választásokba, Oroszországról azonban ez nem mondható el. Beavatkoztak választásokba Oroszországon belüli független autonóm területeken, beavatkoztak volt szovjet tagköztársaságokban, beavatkoztak olyan országokban melyek csak 1990 után kerültek a NATO-hoz és beavatkoztak olyan országokban is, amelyek 1990 előtt is NATO tagok voltak, meg olyanokban is, amelyek más kontinensen vannak.

Amennyire fontos a bírósági gyakorlatban az ártatlanság vélelme, annyira fontos, hogy a politikai cselekvésnél mérlegelni kell egy személlyel, egy párttal, egy hatalmi rendszerrel kapcsolatos tapasztalatokat. Orbán Viktor a Gyurcsány kormány orosz kapcsolatainak egyik legintenzívebb bírálójaként ezt tette.

Akik akkor támogatták Orbánt, azok ma, amikor sokkal élesebb módon áll szembe Putyin és az a Nyugat, amihez Magyarországot magyar törvényekben szentesített szövetségi rendszer fűzi, igazán kérdőre vonhatnák Orbánt, miért nem érvényesíti akkori álláspontját.

Erre 2026 márciusában már nincs idő, mármint arra, hogy FIDESZ milliós táborában kialakuljon erről egy vita. A 2006-os, 2010-es FIDESZ szavazónak döntenie kell, 2026 április 12-n akkori önmagához és a korábbi Orbán Viktorhoz hűséges e, vagy ahhoz a politikához, amit Orbán Viktor a legutóbbi időben követ.

A történelem néha felveti, hogy az embernek szembe kell kerülnie általa kedvelt személyekkel, s e személyek uralta rendszerekkel. Most a FIDESZ-esek számára is feltette a kérdést.

2026.03.15 Március 15-e Magyarország európaiságának ünnepe.

A magyar fejlődés valamikor a 16. században tartósan aszinkronba került a nyugati fejlődéssel. Magyarország ugyan a „Nyugathoz" tartozott, aminek nemcsak az a bizonyítéka, hogy a keleti kereszténység aránya alacsony maradt, hanem az is, hogy a protestantizmus szellemi hullámai Magyarország teljes területét elérték.

De a későbbi magyar „szuverenista" mozgalmak a legtöbb progresszió fogalom felől nézbe problematikusak: rendi kiváltságokat erősítenek meg, s külpolitikailag a török birodalom igényeihez igazodnak, Thökölyt nemcsak a Habsburg vidékeken, de távolabb is Európa ellenségeként jegyzik, sőt Rákóczi diplomáciája is próbál katonai szövetséget kötni a törökökkel, oroszokkal – a másik fél óvatosságán múlik, hogy ez nem sikerül. A nagy európai progresszió, akár a jozefinus abszolutizmus, akár a francia forradalom csak a magyar elit kisebbségének támogatását bírják, s amikor fizikailag megérkezik a francia forradalom a magyar nemesség többsége – ellentétben pl a lengyel nemességgel - az azzal ellenséges oldalon áll.

1848 azonban kegyelmi pillanat. Két évtizede zajlik magyarországi reformtörvényhozás, 1832-től liberális, majd 1836-tól komoly konzervatív sajtóval. S erős a tudományos és az irodalmi értelmiség társadalompolitikai elkötelezettsége is: „kit nem hevít korának érzeménye, szakítsa ketté lantja húrjait"-írja Kölcsey 1833-ban. Van egy meglepően fejlett társadalomtudományi szigetecske: már 1843 november 15-én hírt adott az Atheneum a kor ma is legfontosabbnak tartott politikaelméleti munkája hazai 1841-ben megkezdett megjelentetésének befejezéséről: "A' democratia Amerikában.. Tocqueville Elektől. A' franczia eredetiből ford. Fábián Gábor, a' m. acad.r. tagja. III. kötet 230 l. IV d. 252 l.fűzve 3 ft. ". S hogy e mű majdani hazai megjelentetésének nem tudományos, hanem politikai súlya van, már az eredeti könyv megjelenése után egy évvel azt írja a Figyelmező: „Haszna megbecsülhetetlen, mert új utat nyit nemcsak a' gondolatnak, hanem a' tettnek is."

1848 márciusa egy európai folyamatba illeszkedik. Középiskolában azt tanuljuk, hogy a '48 februári párizsi események az indító lökés. De talán kicsit korábbi: 1846 -ban liberális kormány alakul Angliában. Palmerston külügyminiszter legfontosabb célja, hogy megakadályozza, hogy a franciák döntő befolyásra tegyenek szert

Spanyolországban. Októberben azonban a franciák – a korábbi brit-francia megállapodást, mely a dinasztikus házassság elhalasztására vonatkozott - megszegve puccsszerűen létrehoztak két házasságot: a spanyol királynő és huga egyaránt francia hercegekhez ment hozzá.

Palmerstont ez aktivizálta s megakadályozta, hogy a svájci polgárháborúba beavatkozzanak a konzervatív kormányok, ez pedig ott liberális győzelemhez vezetett.

A francia liberális körök 1847 végén társaskörök formájában – angol támogatástól nem függetlenül aktivizálódtak.

Itáliában, mint mindig, feszültség volt, de a korabeli sajtó a 1848 januári palermoi felkelés mögött kifejezetten Palmerston ügynökeit látta. És amikor megérkezett Nápolyból a királyi hadsereg, a brit konzul (az ott lévő angolok érdekeire hivatkozva) tiltakozott az ellen, hogy a tüzérség bombázni kezdje a forradalmi várost. A forradalom átterjedt Nápolyra is. Milánóban – még január elején – a helyi erők dohányzási tilalmat rendelnek el, hogy ezzel szálljanak szembe az Ausztriának fizetendő dohány-adóval, s a tömegek összecsapnak az utcán provokatívan szivarozó osztrák katonákkal. Palmerston akkor már az osztrák befolyás itáliai visszaszorítására játszik.

A februári párizsi forradalom mindezen információk hatására tör ki. A forradalom fő újdonsága annak egyik – konkrétan az utcán elhangzó jelszava: éljen a sorkatonaság. És a királyra felesküdött, elvileg a kormány irányítása alatt álló hadsereg – a világos parancs ellenére - nem lő a népre. A forradalom győzelme igazi európai láncreakcióhoz vezet.

Március 1-én badeni parlamentben (Ständehaus) a liberális képviselők követelik a sajtószabadságot és az alkotmányos reformokat. A nép a kormányzati épületek elé vonul. A folyamat nyugatról keletre terjed: létrejönnek az első népgyűlések Offenburgban és Mannheimben, ahol megszületik a minta a többi német állam számára. A kisebb német fejedelemségek (pl. Nassau, Hessen-Darmstadt, Württemberg) uralkodói megrémültek a párizsi eseményektől. Március 5 és 10 között sorra váltják le a régi, konzervatív minisztereket, és helyükre közkedvelt liberális politikusokat neveznek ki. Ezeket hívják „márciusi kormányoknak”. A cél az volt, hogy reformokkal előzzék meg az erőszakos forradalmat. Március 5-én 51

német liberális politikus találkozik Heidelbergben. Elhatározzák egy nemzeti parlament összehívását, amely az egész német népet képviselné. Ekkor dől el, hogy elkezdik szervezni a frankfurti előparlamentet.

A második legnagyobb államban, Bajorországban a politikai reformkövetelések (sajtószabadság, miniszteri felelősség) összekapcsolódnak a király szeretőjének befolyása elleni felháborodással – ez vezet pár hét alatt a király lemondásához.

Ez az a „hírcsomag", ami mozgósítja Pozsonyt és mozgósítja Pestet.

Kossuth március 3-i felirati javaslata – ami tehát már a badeni válság ismeretében de a nagy német válság előtt születik, ami az Itália felől megkérdőjeleződő Habsburg hatalom ismeretében születik: az alsóházon immár gond nélkül átmegy, de a felsőházra még várni kell.

Közben – a fiatalok szavával – radikalizálódik Pest.

S a Pozsonyba visszatérő nádor hatására a főrendiház is elfogadja a Kossuth féle felirati javaslatot.

A magyar országgyűlés - történetében először - a polgári közteherviselés és az alkotmányos kormányzás mellé állt. És ezt követelte az osztrák birodalomrész számára is.

E hírek pedig – a nyugatról érkező hírekkel együtt – mozgósították Bécset: a bécsi forradalom március 13-ája pedig a pesti március 15-éhez vezetett.

Magyarország akkor nem késte le a történelmi pillanatot: s ebben széles társadalmi, politikai erők működtek együtt.

Ahogy a kirobbanáshoz kellett Európa – a bukást is az idézte elő, hogy a nemzetközi erőviszonyokat a nemzetet vezető politikai erők nem vették figyelembe. Az európai liberálisok tudták, hogy a fő veszély: Oroszország. Palmerston 1848 nyarán már közvetíteni próbált Habsburgok és nemzeti függetlenségekre törekvő ellenfeleik között, hogy megmentsen egy Oroszország ellensúlyozására alkalmas közép európai birodalmat.

Ennek kudarca radikalizálta úgy a magyar kormányt, mint az udvart, s vezetett végső soron az orosz beavatkozáshoz.

2026.03.20. Bethlen Gábor és Orbán Viktor

Egy orbáni külpolitikát bíráló *És* írásomat egy volt évfolyamtársam – ma egy rangos gimnázium történelemtanára - figyelmével tisztelte meg. Levelet írt nekem, melyben azzal érvelt. hogy őt Orbán Bethlen Gáborra emlékezteti, aki a Kelet és Nyugat között zseniálisan egyensúlyoz. Érvelése szerint Bethlen – Európa és Török Birodalom közötti lavírozása lenne az orbáni európa-orientáció és orosz-orientáció kettősségének előképe. Máskor is hallottam már az érvet.

Bár számos történész kifejezetten utálja, hogy történelmi analógiákkal próbálunk alátámasztani érveket, mondván, hogy a történelmi helyzetek sosem analógok, legfeljebb egy kiválasztott aspektusból azok, s számtalan más társadalomtörténeti, vagy ipartörténeti stb értelemben egyáltalán nem azok, magam mégsem tartottam feleslegesnek elgondolkozni kollégám érveim. Ugyanis tökéletesen semmi nem hasonlítható semmivel, mégis bármely emberi cselekvés bírálatokor az értelmiségi közműveltségben meglévő narratívák óhatatlanul hatnak. S a miniszterelnök maga is hajlamos nagy történelmi kontextusokba helyezni tetteit.

Nos úgy vélem az analógia – vagy a mögötte lévő egyensúlygondolat - most nem áll, sőt lényegileg hamis.

Amikor Bethlen Gábor politizálni kezdett, a *török már itt volt*.

Bár nem egyértelmű, hogy mi akkoriban Magyarország fővárosa, de Buda mindenképpen a két-három legfontosabb jelölt közé tartozott. Mármost ezt a Budát Dél Dunántúllal és az Alföld nagyrészével együtt a Török birodalom több emberöltővel korábban 1540 tájt elfoglalta . Szintén ellenőrzés alá vonta egyébként még a 15 század végén Hunyadi Mátyás halála kapcsán elapadó nemzetközi segítség hiányával összefüggésben Moldvát.

Mármost, egy ideig (egy két nemzedéken át!) lehetett arra gondolni, hogy az európai erőforrásokra támaszkodva a Habsburgok majdcsak megtámadják a török birodalmat és visszaveszik ezeket a területeket, de 1608-ban a Protestáns Líga és egy évre rá a Katolikus Líga létrejöttével világossá vált, hogy az európai hatalmak közötti hagyományos ellentétek fontos ideológiai támaszt találtak a katolikus-protestáns ellentétben. (Az ellentétnek természetesen nem a vallási megosztottság volt az *oka*, hiszen ha az lett volna, akkor a katolikus Franciaország nem támogatja a Protestáns

Ligát, a Katolikus Liga pedig nem hagyja ki soraiból a katolikus Habsburg dinasztiát). Továbbá, ha a vallási megosztottság lett volna meghatározó, akkor sokkal fontosabb ellenfélnek kellett volna minősíteni a terjeszkedő iszlám nagyhatalmat illetve a nyugati kereszténységgel fél évezrede súlyosan és intézményesen szembeálló Moszkva központú és az orosz államiságra döntő befolyással lévő ortodoxiát)

Ezt az európai helyzetet érzékelő Bethlen Gábor látja be, hogy

a) a Habsburgok egyedül nem elég erősek a török kiverésére

b.) ha elég erősek lennének el lennének foglalva Nyugaton

c.) a legfontosabb európai szereplő Franciaország oly mértékben érdekelt a Habsburgok gyengítésében hogy együttműködik a törökkel

A török expanzió magyar és román oldalon, az európai nagy belháború készülése a másik oldalon teszi Bethlent „törökbaráttá". A cél, hogy fenntartsa Erdély bábállami státuszát (a nyugati történelemkönyvekben Erdély éppolyan bábállamnak tekintik, mint a havasalföldi, vagy krimi fejedelemség), hogy nehogy olyan helyzetbe kerüljön, mint a budai tartomány. *Nyugati államférfiui bölcsesség a félig meddig keleti helyzetből a teljesen keleti helyzetbe kerülést megakadályozni, akár elvtelen politikával is. Figyelem: nem az elvtelenség önmagában vezet még a relatív sikerhez sem.*

Ha már azt keresgéljük, hogy a huszadik században kiknek a helyzete hasonlít leginkább a Bethlenére, akkor a hidegháború korának magyar kommunista politikusait azonosíthatjuk. Mondjuk Aczél Györgyöt, mondjuk Nyers Rezsőt. Akiknek egész emberi stílusa, habitusa szabad szemmel láthatóan kizárja, hogy oroszbarátok lettek volna. Csakhogy, ha belehelyezzük Moszkva pozícióját Isztanbul egykori pozíciójába, nagyon erősek a hasonlóságok. Az iszlám önmagát a zsidó-keresztény vallás örökösének, tökéletesített verziójának tartja, terjeszkedik, de nem a legradikálisabb muszlim csoportok (pl a vahabiták) értékeinek megfelelően, hanem az Irán és Nyugat között egyensúlyozó török birodalom sajátos érdekei szerint . A szovjet kommunizmus magát a nagy nyugati progresszió, mindenekelőtt a felvilágosodás örökösének tartja, de expanzióját nem a legradikálisabb csoportok (pl. a trockisták) értékeinek megfelelően, hanem a szovjet birodalom sajátos érdekei szerint folytatja. Szatelit államokat tart fenn, a szovjet határ és a Nyugat között, amelyekre azonban nem kényszeríti rá a szovjet belpolitika minden elemét, ahogy

Moldva, Havasalföld, a Krimi kánság, Erdély, a tiszántúli partiumi városok, későbbi felvidéki fejedelemség sem követte a török belpolitikai modellt.

Csak a külpolitikai hűség volt elengedhetetlen. De ha ebben kétség merül fel, a birodalom rendet csinál – belpolitikában is olyanokat juttatva hatalomra, akik hasonlatosabbá teszik a szatellitországot a gazdaországgal.

A Nyugat ha kevésbé is, mint a 17. században, de megosztott, hiszen

a) az ötvenes évek nagy projektje, hogy az USA Afrikában és Ázsiában a britek és francia tőke helyébe lépjen.

b) A világ harmadik termonuklerális nagyhatalma, Franciaország különutas a NATO hoz képest.

c) A németek sosem látott mértékben kereskednek a szovjetekkel.

A Nyugat éppúgy nem támogatja a kelet európai függetlenségi-forradalmi ötleteket, ahogy a 16-17 században sem.

Csakhogy - tovább feszítve az analógiát 2010-ben a nem az 1610-es években vagyunk, hanem - sokkal később.

Azaz: a Nyugat önmagán belül már megkötötte a „Westfáliai békét", azaz minimalizálta a brit-francia-német ellentéteket, s az 1970-es 1980-as években az európai-usa ellentéteket is. Ha nem is háborúval, de 1991-re a Nyugat kiszorította az oroszokat az általuk megszállt területekről. Visszaállítva nemhogy a szovjet befolyási övezet 1939-es határait, hanem bizonytalanná téve az orosz befolyást Ukrajnában és Moldovában is.

Azaz a Kelet és Nyugat közötti ütköző zóna nemhogy Közép-Európában lenne, de még Közép Európa keleti határán sincs. Az ütközőterület, ami a 17 század eleji Közép Európára esetleg emlékeztet az ma Kelet Ukrajna és Nyugat Ukrajna között van.

Azaz a 2020-as évek magyar külpolitikusai nem zseniális taktikusok, hanem úgy viselkednek, mintha az európai csapatok délvidéki győzelmei és az azt lezáró békék *után, a török birodalom súlyos meggyengülése után* az 1820-as években *kezdett* volna valaki törökbarát politikába. Semmibevéve azt az összeurópai erőfeszítést, mely akkor a törtök birodalom, 1989-ben pedig a szovjet birodalom kiszorulásához vezetett ebből a térségből.

Ugyanis a magyar határtól távol – akkor a görög félsziget déli részén, (ahogy most Donbaszban) valaki tényleg szembeszállt a Kelettel, ezt a valamit görög szabadságharcnak hívták. 1825-1826-ban Mesolongi tengerparti város egy évig állt ellen az óriási török-egyiptomi túlerőnek, hogy megvédje a görög kézen lévő területeket. A mesolongiak hősiessége és áldozata - a város lakosságának 90%-a veszett oda - egész Európában a legfontosabb beszédtéma volt, a hatalmas filhellén mozgalom egyik legnagyobb ösztönzője.

E történetben végül egyedül Metternich és hivatala állt a törökök mellé, mindenki más a nagyhatalmak és az egész európai közvélemény a görögök mellett állt.

A Zelenszkij ellen gyülölködő Orbán ma olyan mint akkortájt Metternich.

Nem a nagy európai folyamatok gondos megfigyelője és elemzője, ellenkezőleg az 1990-ben kialakult Európa és Oroszország közötti új egyensúly megkérdőjelezője, aki nem veszi figyelembe, hogy ebben az egyensúlyban annál inkább Európa javára billen a mérleg, minél inkább meg akarja bontani azt Oroszország, hiszen annál nagyobb részét fogják a sokkal nagyobb európai GDP-nek katonai kiadásokra fordítani.

Csakhogy míg Putyin noha nem nyerhet meg egy háborút, expanzív politikájával esetleg területeket szerezhet Oroszország anyácska gyarapítására, Orbán orosz-orientációs politikája nemcsak távolabb viszi Magyarországot európai szövetségeseitől, s e távolság növekedésével – ha Orbán vétója megkerülésére teljesen kidolgoztatik az európai megoldás, immár Putyin szemében is elveszíti a vonzerejét.

A kötet írásai a Facebookon megjelent szöveg eredeti, a HVG-ben, az Élet és irodalomban, a Népszavában megjelent szövegek szerzői változatai.

A szerkesztett szövegek:

https://nepszava.hu/3318092_bethlen-es-orban

https://nepszava.hu/3316600_dilemma

https://nepszava.hu/3316210_a-mi-kozos-hazank

https://nepszava.hu/3314582_a-tartozkodok-felelossege

https://nepszava.hu/3310571_az-otodik-aldozat

https://nepszava.hu/3307220_a-baloldal-felelossege

https://nepszava.hu/3306467_szlavok-orbani-haboruja

https://nepszava.hu/3305816_az-elnok-es-a-pedofilia-leplezo-bunszervezet

https://nepszava.hu/3300282_szimbolikus-erzeketlenseg

https://nepszava.hu/3299441_gorbacsov-negyven

https://www.es.hu/cikk/2026-03-06/nagy-peter-tibor/a-2026-aprilisi-kockazat.html

https://www.es.hu/cikk/2026-01-30/nagy-peter-tibor/vita-a-haborurol.html

https://www.es.hu/cikk/2026-01-16/nagy-peter-tibor/helyes-diagnozis.html

https://www.es.hu/cikk/2025-11-28/nagy-peter-tibor/a-magyar-sved-relacio-esete.html

https://www.es.hu/cikk/2025-09-26/nagy-peter-tibor/nyolcvan-ev-multan.html

https://www.es.hu/cikk/2025-08-22/nagy-peter-tibor/helsinki-otven.html

https://hvg.hu/360/20260320_miert-parterdeke-a-dk-nak-es-a-mkkp-nek-a-nem-indulas